

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekszámla:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

Megjegyezzük ...

„Európa közvéleménye rövidesen tudomást fog szerezni arról a nagy veszedelemről, amellyel a magyarok tevékenysége Közép-Európa békéjét fenyegeti“ — mondta a bukaresti rádió a karácsonyi napokban, hozzáfűzve néhány esetet, amelyet a „gyűlölködés és a rágalmazás legkiválóbb szakemberei“ — mi, magyarok elkövettünk.

Az egyik: Szilágynádasd román (!) községben a magyar csendőrök „a magyar kultúra és civilizációnak ezek az odaadó képviselői“ véresre verték a román papot és kiutasítással fenyegették azokat a román parasztokat, akik papjuk segítségére akartak sietni.

„Még sokszáz más esetet tudnánk felsorolni — mondta a rádió —, melyek bizonyítják a minden emberiességből kivetkőzött magyar bandáknak a románok ellen elkövetett gonosztetteit ...“

Bemutatjuk ezeket a szavakat, mint a zavar-keltés ördögi eszközét, mint a mérgezés mesteri munkájának egy részletét. Amikor bemutatjuk, ugyanakkor szétvágjuk ökleinkkel a függőnyt, amely Trianon óta a magyar sorsra borult. Tesék szétnézni. Akinek jól esik, az harapja össze a száját a látottakon, akinek úgy tetszik, az ökleit morzsolja s aki olyan természetű, az vessen keresztet azoknak az emléke előtt, akik ottmaradtak, ahol a gyűlölködés és rágalmazás mesterei uralkodtak.

Aztán menjünk mélyebbre a magyar sors függőnye mögé és figyeljünk csak a hangokra, amelyek a „jó“ békevilágban az erdélyi völgyekből hangzottak és amelyek mögött ugyanazok voltak, akik most ...

Nézzünk aztán vissza a szeptemberi bevonulás napjaira. Voltunk esendes falvak utcáin is és láttuk a csukott ablakokat, láttuk a némán nézőket, akik a kerítések mögött állottak és tudtuk, jól tudtuk, hogy ezek az emberek abban a világban nőttek fel, amely felőlünk a fentírt mondatokat világgá kürtölte.

A magyar csendőr látta a néma nézőket és jól tudta, hogy a szemekbe mi ágyazta a hallgatást és a magyar csendőrt ma — minden néma, hangosan köszönti. Jó szívvel és megbecsüléssel. Rövidesen még melegebb lesz a hang, melyen hozzá szólnak. Ma már nincs a csendőr előtt és mögött hallgatás, ijesztő csend. Ez megszűnt — szeptember óta.

A bevonulás óta nincs megfizetett közbiztonság, búzáért, pénzért, kenyérért nyomozás, nincs bot és nincs nemzetiszínű vadtenger, nincs kém templomban és összejöveteleken, nincs kínzás és közmunka a csendőrség részére, csak tisztaság van, nyugalom van, törvények vannak és béke az utcán, az asztalnál, a műhelyben és — a templomban.

Ezért az, amit a román rádió elkiabált, a magyar csendőrt csak két vonatkozásban érdekli. Csak annyiban, hogy azt a munkát, amit laktanyáiban az elődök után napokig végzett tisztogatással, még többre értékeli, mert azt épp annyinak tartja, mint a törvények tiszteletére tanítást, amit pedig elődei után az őrskörletekben végez hihetetlen fáradalmak között és csodálkozva a volt állapotokon, sokszor pedig megdöbbenve az emberi és hivatali elvetemültség nyomainak látán, azt a munkát a legnemesebb kulturmunkának tudja, odaadó képviselője lévén a nemzet civilizációjának.

A magyar csendőr ismeri a bűnök ezreit. Így ismeri meg az embereket s az emberek jogos vádával még soha nem illethették a magyar csendőrt. Mindenki, mi is tudjuk, hogy kemény ember a magyar csendőr, de a keménysége mellett annyi a szíve, szívének annyi a melege, szavában annyi a jóság, kezében annyi a segíteni akarás, amennyi a legeszményibb bírónál. Egyben azonban nem ismer kíméletet, s ez a nemzete ellen elkövetett vagy készülő bűn: a becsmérlés, az izgatás. És ez a másik, amire a magyar csendőr figyel.

A szavak, amelyeket a magyar bánásmódról és a magyar csendőr eljárásáról a világnak szántak, ezért nem volt pusztában elhangzott szó.

Meg is jegyezzük a szavakat s ha megfelelő jelzőkkel nem illetjük is azokat, magunk előtt elismételjük sokszor, addig, amíg átszívódnak azok az ereinkbe és az izmainkba, amelyek a puskát eddig még mindig keményen tartották és azzal mindig azok ellen harcoltak a legszívesebben, akik — gyűlölködnek és rágalmaznak.

Az 1918-as forradalom Erdélyben és a csendőrség.

Erdély egy részének visszatérése felett érzett nagy örömnünknek és lelkesedésünknek fényénél jól tesszük, ha kissé visszatekintünk és az elmúlt eseményeket magunk elé idézve, emlékezünk. Egykori feljegyzések alapján menjünk végig a lassanként már feledésbe menő eseményeken, hogy minél tisztábban lássuk ennek az országrésznek az életét, hogy világosan álljon előttünk egyik rendkívüli feladatunk: fajtánk és nemzetünk életsorsán örködni....

Az 1918. évi őszirozsás forradalom kitörésének híre futótűzként terjedt el Erdélyben. Erdély magyarsága aggódva látta, hogy az Erdély keleti határait megszállva tartó Goldbach hadosztály csapatai — összevisszaságban, lövöldözve, rabolva és pusztítva hagyják el őrhelyeiket, felfordulást, lázongást idézve elő, amerre elvonulnak. A lázongás, zavargás és erőszakoskodás magyar vidékeken aránylag kisebb mértékű volt, mint román vidékeken. A román pópák és tanítók által felizgatott románok sok helyen megtámadták a magyar tisztviselőket és csendőrséget, követelve, hogy azok hagyják el helyeiket. A román nemzeti tanácsok az aradi nagy román nemzeti tanács intézkedéseire nem ismerték el a magyar állami fennhatóságot és megalakították a román gárdákat, melyeket felfegyvereztek és előkészületeket tettek a román megszálló csapatok fogadtatására. Ezek voltak a legelső a törvényes rend ellen, főleg azonban a magyarság elleni harcban. A hadsereg részei felbomlottak s így a rend fenntartása mindenütt teljesen a csendőrségre hárult.

Újesztendei könyörgés.

Uram! Adj nekünk víg esztendőt,
Új élet hajnalára zengőt,
Ne legyen éj a szemfedőnk!
Hadd ébredjen e földnek álma
A várva-várt feltámadásra,
Hadd virradjon meg szebb Jövönk!

Mi megbűnhödtünk minden bűnért
S hiába tán e földhöz hű vért
Nem ontották itt századok;
Vagy hasztalan volt népünk: várta
Nyugatért Kelet kapujába,
Hogy jövendőkhöz sincs ma jog?

A gyűlöletbe hajtott élet,
A búval sokasodó évek:
Nem a világod, Oh, Uram!
Jönni kell megváltó csodáknak,
Szent Igazságod hatalmának
S fényednek ott, hol ború van!

Uram! Add, hogy az ősi földek,
Melyek magyarrá összekötnek:
Újra mi e gy Hazánk legyen!
Küldj el haragod ostorának
Minket, — kiket bárhogy dobáltak, —
Majd félnek még és megcsodálnak,
Mert — miénk lesz a Győzelem!

Palasovszky Béla.

Lássuk — az eddig rendelkezésre álló adataink alapján — miként teljesítette a csendőrség e szomorú időkben kötelességét?

Városokban, általában nagyobb zavargások nem történtek, mert legtöbb erdélyi városban a magyarság többségben volt és az ottani katonai erők (jórészt tisztekből alakultak) a zavargások elfojtására elégségeseknek bizonyultak.

Óradnán — a román gárda le akarta fegyverezni *Tasnádi János járásörmestert és 4 csendőrt*. Tasnádi szembeszállt velük és erélyesen fellépve, szétzavarta őket. Ekkor a fegyveres román gárdisták az üzleteket kezdték fosztogatni, mire a csendőrök fegyvert használtak, aminek három halottja és több sebesültje lett. A románok nyílt mozgolódása erre megszűnt, de éjszakánként állandóan lövöldöztek és bűvőhelyeikről támadták a csendőröket.

Szamosújváron, a román izgatók, a román lakoságot és a fegyveres román gárdistákat a magyarság ellen izgatták. Az izgatásokat megakadályozni törekvő magyar hatósági személyt megtámadták s meg akarták gyilkolni. Erre a csendőrök közbeléptek s a román gárdistákkal valóságos utcai harcot vívtak, melynek során a románok 10 halottat és 20 sebesültet vesztek, a magyarok közül pedig *Szöke János őrsparancsnok* hősi halált halt.

A bethleni vasútállomáson egy — nagyrészt románokból álló — katonavonat vesztegelt, melynek tagjai *Lófalvi Ferenc csendőrörmesterre és társára* rálovöldöztek, majd lefegyverezték, rangjelzésüket letépték és a csendőrkalapjaikra célba lödöztek, azután pedig meg akarták gyilkolni őket. Életüket a vasúti személyzet mentette meg úgy, hogy a lefegyverzett csendőröket a poggyászkocsiban elrejtette.

Petrillerosu községben a fegyveres románok *Ferencai Sándor őrmestert és 2 társát* elűzték a dornavölgyi őrsre, ahol azok, az ottani őrsrel egyesülve, megakadályozták a fosztogatásokat.

Naszódon a román gárda parancsnoka felszólította *Jakab János őrmestert és 4 társát*, hogy hagyja el a községet. Jakab őrmester nem tett eleget a felszólításnak. Fegyveres harcra került a sor, melyben a csendőrök a túlerő elől kénytelenek voltak elvonulni.

A csíkmegyei gyergyói járásban — Gyergyóremete, Gyergyóújfalu és Gyergyócsomafalva községekben lövöldözések és verekedések voltak, melyeknek elfajulását a csendőrörsök megakadályozták. Gyergyószentmiklós városban a forradalmárok katonai raktárakat fosztottak ki és több üzletet kiraboltak. A rend helyreállítása céljából Marosvásárhelyről egy tiszti szakasz, géppuskákkal Gyergyószentmiklóásra érkezett, ahol azonban *Besser Béla főhadnagy és Gereőffy Géza 82-es hadnagy* már megszervezte a magyar nemzetőrséget és a rendet biztosította. Ugyanakkor elterjedt a hír, hogy a románok előrenyomulnak.

Gyergyószentmiklóson, ahol már a határszéli őrsök legénységének nagy része gyülekezett, Besser főhadnagy a csendőrökből és önként jelentkező katonákból egy századot szervezett, mellyel a románok feltartóztatására 1918 november 14-én a Gyilkos tóhoz vonult. Időközben a század létszáma 5—600 főre gyarapodott. A románok azonban a határszél birtokba vétele után csak akkor folytatták előnyomu-

lásukat, mikor a magyar kormány rendelete (1918 november 22-én) megérkezett arra, hogy a magyar csapatok a belgrádi fegyverszüneti szerződésben átengedett területeiről vonuljanak vissza. Ezen rendelkezésre Besser főhadnagy alakulata visszatért Gyergyószentmiklósról, az önként jelentkezők szétszéledtek, a csendőrök pedig visszavonultak.

A csikszeredai csendőrszárny legénységének egy része *Hrabár Endre* főhadnagy, gyergyótölgyesi szakasparancsnok vezetése alatt Marosvásárhelyen át, Nagyváradra vonult vissza. A másik része kb. 80–100 fő csendőr, *etédi Simon Balázs százados* parancsnoksága alatt helyén maradt és a szolgálatot a románok alatt is 1919 április 1-ig teljesítette, amikor a románok őket leszerelték, internálták és megkínózták, majd kiutasították.

Sepsiszentgyörgyön is volt forradalmi mozgalódás, de a sepsiszentgyörgyi szárnyparancsnok, *kézdizsentléleki Voloncs István százados*, *Kürthi Endre százados* és 20 csendőrrel megjelent a zavargás színhelyén és a rendet pár óra alatt helyreállította. Az erélyes fellépés hatására zavargás a szárny területén nem fordult elő és teljesen békebeli állapotok uralkodtak, amíg a románok rendesinálás ürügye alatt jogcímet találtak ezen terület megszállására.

Székelyudvarhelyen és környékén kisebb zavargások fordultak elő, melyeket a frontról fegyelmetlenül hazatérő 82-esek a csendőrség és a nemzetőrség segítségével pár nap alatt megszüntettek. A székelyudvarhelyi csendőrök *Reschner Győző százados* parancsnoksága alatt bevárták a románokat és alattuk tovább folytatták szolgálatukat, 1919 április elejéig. Akkor a románok a magyar csendőröket lefegyverezték és megfigyelés alá helyezték. Ha a csendőrök tiszti parancsnokokkal sűrűbben érintkeztek, ebből a románok magyar lázadásra gondoltak és a meggyanúsítottakat elfogták, bebörtönözték és megkínózták, parancsnokaikkal együtt. A román sigurancékk hónapokig kínozták, vallatták az ártatlanul elfogott magyar csendőröket, míg ismét szabadlábra helyezték vagy kiutasították azokat.

Brassó városában a forradalmi zavargások, rablások és betörések, napokig tartottak. A Romániából hazatérő katonák a katonai raktárakat feltörték és a laktanyák ruha, élelmiszer és egyéb készleteit széthordták. *Kenedi Nándor őrnagy* a rendőrséggel és nemzetőrséggel karöltve a rendet helyreállította.

A szeben megyei Polyán községben, *Csiki György alőrmmester két társával* mintegy 150–200 főből álló román lázongó tömeggel szemben fellépett és sikerült neki a tömeget szétoszlatnia és a rablásoknak elejét vennie.

Nagyszeben városában a forradalmi csőcselék garázdálkodásait Plank altábornagy, katonai parancsnok, a katonasággal és hadapródiskolásokkal akarta megfékezni. Ez azonban nem sikerült, mert amikor arra került a sor, hogy a lázongó tömeget megfékezzék, a katonák szétszéledtek és a hadapródiskolások közül is csak kevesen voltak előtalálhatók. A csendőrség *Krausz Antal őrnagy* vezetése alatt a honvédlaktanyát fosztogató csőcseléket szétverte és a kincstári javak őrzésére őrséget állított fel.

Petrozsényben a bányászok fellázadtak és a vagyonosabb polgárságot, valamint a csendőröket ül-

dőzték, kirabolták és 5 csendőrt elfogva, Dévára kísérték.

A fogarasmegyei Pestera községben a román lakosság megtámadta *Orosz Mihály őrsparancsnokot* és vadállati módon meggyilkolta.

Felsőmócsón a románok *Gécsi Pál őrsparancsnokot* orvul agyonlőtték. Szászvároson Cserbecsán János volt közös hadseregbeli alezredes nemzetigárdát alakított s azzal a forradalmi garázdálkodást megakadályozta. Brádon 2000 főből román gárda verődött össze. A gárda a fegyveres csőcselékkel egyesülve a magyar állam és a magyar lakosság ellen ténykedett. Körösbányán nagy zavargást és lázongást vittek végbe a román gárdisták. A csendőrök ellenük fegyvert használtak, minek több halálos és súlyos sebesült áldozata lett. A csendőrök közül egy elesett és egy megsebesült.

Marosillyén, Holgyán és Lasszon községekben szintén csak súlyos fegyverhasználatok árán tudta a csendőrség megfékezni a román gárdistákat. Hogy ezeknek a fegyverhasználatoknak hány áldozata volt, megállapítani nem lehetett, mert az ügy hivatalos kivizsgálásra nem került.

A marostordamegyei Szentháromság nevű községben, hazatérő katonák, egy földbirtokost meggyilkolták és kirabolták. Szövet községben a szolgabíró házáat kifosztották. A fosztogatást megakadályozni akaró szolgabírót és községi bírót agyonverték. A lázongó községek megfékezésére *Nagy Miklós marosvásárhelyi járásörmmester 10 csendőrrel* kivonult és a tetteseket elfogta és a rendet helyreállította.

A marostordamegyei Déda-Bisztra, Gödemesterháza és Rotosnya nevű községeiben a román lakosság felfegyverkezve rabolt. Az uradalmakat és fűrésztelepeket kifosztották. *Marsalek (most: Marsay) János csendőrszázados 10 csendőrrel* és 30 nemzetőrrel a lázongó községeket megtámadta. Valóságos harc fejlődött ki, melyben sok román elesett és egy csendőr megsebesült.

Parajd községben a székely lakosság nagy tüntető felvonulást rendezett, követelve az 1916. évi román betöréssel kapcsolatosan szenvedett hadikárokok megfizetését. *Gina Mihály alőrmmester* a zavargó tömeget megnyugtatta. A tömeg a felszólításnak eleget tett és rendezettség nélkül szétoszlott.

Székelykeresztúron a 13/138. tüzer pótüteg román legénysége, a pótüteg raktárait fel akarta törni és ki akarta rabolni. *Domonkos Albert őrsparancsnok 4 csendőrrel* szembeszállt velük és a pótüteg tisztjeinek segítségével lefegyverezte őket.

Alsórákva községben a hazatérő fegyveres katonák a vasútállomáson volt 36 kocsis rakományt felgyújtották, ezután pedig a csendőrlaktanyát megtámadták. *Dimény Dénes őrmester 3 csendőr bajtársával* a támadókat kemény harcban menekülésre kényszerítette.

Az alsófehérmegyei Szintos nevű községben, *Kovács Péter őrmester, őrsparancsnok, Szöllösi József, Zakariás László alőrmmesterek* és 5 népfelkelő volt a csendőrszöveg. Egy román őrmester vezetése alatt többszáz főnyi tömeg fényes nappal kifosztotta az üzleteket, valamint a báró Kemény Pál uradalmat és este az őrsöt is megtámadta. Az őrsön volt 5 népfelkelő elmenekült, de a 3 csendőr helyén maradt és fegyveresen szembeszállt a lázadókkal. Gyilkos

harc fejlődött ki a csendőrök és a támadó románok között, melyben a csendőrök közelharcban több román lőttek és leszúrtak. A csendőrök közül *Kovács Péter hősi halált halt* és a másik két csendőr is sok sebet kapva, csak nehezen tudta életét megmenteni.

Kolozsváron a forradalom első napján tömegesen fordultak elő zavargások és rablások, melyeket a kolozsvári csendőrkerületi parancsnok, *Sebesta Ottokár* alezredes úgy szüntetett meg, hogy *Martin Imre* százados (ma: Madacsay Imre ny. ezredes) parancsnoksága alatt 30 fő csendőrből karhatalmat állított fel azzal a feladattal, hogy a Kolozsváron áthaladó katonavonatok legénységét fegyverezék le. Martin szds. ezt a feladatot 3 napig teljes eredménnyel teljesítette. 1918. november 4-én jelentés érkezett a kolozsvári honvéd és csendőr parancsnoksághoz, hogy a Kolozsvártól 30 km-re fekvő „Hideghavasban” a városi vízművek és villanytelepek ellen a havasi román bandák merényletet terveznek. A román bandák terve az volt, hogy a villanytelepek elpusztítása által Kolozsvár sötétségben maradjon s a sötétség leple alatt Kolozsvár magyar lakosságát fosztogassák.

Ezen terv megakadályozására Martin szds. 30 főnyi karhatalmával a helyszínre ment. Ott őrséget állított fel. Két nap esemény nélkül telt el. 1918. november 7-én reggel Martin szds. 12 fő önként jelentkező csendőrrel a fegyveres román bandák felkutatására indult. Kb. 4–5 km-nyi biztosított menetelés után a „Reketo”-telepről sűrű puskalövés fogadták a csendőröket, akik viszonzták a tüzelést. A harc pár óráig tartott és a fegyveres bandák elmenekülésével végződött. A lázadók közül 20 halott maradt a harc színhelyén, csendőr nem sebesült meg. A csendőrök közül bátor magatartásukkal különösen kitűntették magukat: *Sütő József, Márton Ernő őrmesterek és Kazakas János alőrmester.*

Aranyos-Torda megye lakossága túlsúlyban román, kik gyűlölettel viseltettek a magyarsággal szemben. A forradalomkor a fegyveres román alakulatok, a vármegye területén levő csendőrőrsök legnagyobb részét elűzték. Ezt annál könnyebben teheték, mert a csendőrség a fegyverhasználat korlátozására volt utasítva. A románok a csendőrök elűzése után a magyar lakosságra vetették magukat és rábólni, fosztogatni kezdték őket úgy, hogy a magyarság a román vidékekről nagy tömegekben, ingóságainak megmenthető részével Torda városa felé vette az útját. A románok a legtöbb menekülő magyart útközben kifosztották s így csak a pusztá életüket sikerült megmenteniök. Ugyanekkor Tordán is kiütött a forradalom. A csöcselék első ténykedése az ügyészségi fogház foglyainak kiszabadítása, majd a pénzügyőrség lefegyverzése volt. A kezdeti sikereken felbátorodott tömeg megtámadta a csendőrőrsöt, lefegyverezte s azután az anyagyűjtő állomás raktárában volt 600 darab fegyvert erőszakkal birtokába vette. Ezek után a tömeg bőven felfegyverkezve, a várost végigdúlva rabolt, fosztogatott és a villanyvezetékét szétszakítva, a várost teljes sötétségbe borította.

Ilyen körülmények között *Vincze Albert százados* szárnyparancsnok, *Kiss és Dimény József* önkéntjelentkező csendőröket megbízta, hogy a foszto-

gató tömegeből elmaradozóktól, vegyék el fegyverüket. Ez sikerrel is járt s 12 fegyvert összeszedtek, mellyel *Vincze* százados 12 csendőrt felszerelt és kivonult a városba rendet teremteni. A fosztogató tömeg az elrabolt dolgokkal a vasútállomáson egy vonatot megszállott s azzal a hegyek között levő falvaikba akart elvonulni. *Vincze* százados csendőreivel rajtaütésszerűen megtámadta a vonatot és az abban elhelyezett 600 román lefegyverezte és az elrabolt holmikat tőlük elvette. A szerencsés vállalkozás híre elterjedt a városban s a megrettent tömeg ellenállás nélkül széteszlott. Ezután *Vincze* százados nemzetőrséget szervezett és a városban rendet teremtett. Hátra volt még azonban a vidéki románok megfékezése. 1918. november 3-án délután Alsójára községből a főszolgabíró telefonált *Vincze* századosnak, hogy a községben lakó néhány magyar család élete veszélyben van, mert 8–9 román község felfegyverzett lakossága megtámadta őket és bár fegyveresen védekeznek, sokáig már nem bírják magukat tartani.

Vincze százados az értesülés után 8 csendőrrel és 10 fő önként jelentkező nemzetőrrel előfogaton a 30–40 km-re fekvő Alsójára községbe kivonult. Útközben a románok a hegyekből rájuk lövöldöztek, de lövéseik célt tévesztettek. Az alsójárai románok, amint a csendőrök érkezéséről értesültek, azonnal abbahagyták támadásaikat s a hegyek közé menekültek, honnan állandó lövöldözés alatt tartották Alsójára községet, *Vincze* százados csendőreivel felvette ellenük a harcot, ennek során 15 román elesett, a többiek elmenekültek. A csendőrök őket üldözve, Alsó- és Felsőficle községekben is megütköztek a fosztogató románokkal, kik közül sok megsebesült és sok elesett. A halottak és sebesültek számát pontosan megállapítani nem lehetett, mert azokat a románok magukkal vitték.

Vincze százados erélyes fellépésének híre terjedt a vármegye területén, mire a lázongó románok egyszerre lecsendesedtek s Torda vidékén a román megszállásig több rendzavarás nem történt.

A lázongó fegyveres románok Topánfalváról elkergették az őrsöt s az ott lakó magyarok élete és vagyona veszélyben forgott. A kolozsvári kerületi parancsnokság a rend helyreállítására *Pinczés Zoltán* főhadnagyot rendelte ki, 50 csendőrrel. Az 50 csendőr közül útközben 14 megbetegedett, de a többiek fáradtságot és veszélyt nem ismerve, a románok folytonos lövöldözése közben vonultak be Topánfalvára, hol a többszáz főből álló fegyveres tömeg le akarta fegyverezni a csendőrlaktanyába bevonult csendőröket. Mikor a románok látták, hogy a csendőrök nem teszik le a fegyverüket, akkor felszólították őket, hogy tegyenek a román nemzeti tanácsra hűségesküet, mert ellenkező esetben mind felakasztják őket. *Pinczés* főhadnagy látta, hogy ezen a román vidéken csendőreivel együtt komoly veszedelemben van és a lázadók nagy és ittas tömege ellen való harc nem sok sikerrel járhat, ezért román nyelven beszédet intézett hozzájuk, melyben figyelmeztette őket a vallásra, a törvényekre s arra, hogy a román kérdés nem Topánfalván dől el s egyben felszólította őket a széteszlásra. A románoknak tetszett a beszéd és megéjjenezve *Pinczés* főhadnagyot, békeesen széteszlottak.

Csombord községben *Böjte Albert* őrmester 4 csendőrrel több órán át tartó tűzharcot vívott a támadó románokkal, kik közül többen elesetek.

Nagyilondán *Bimbó István* őrmester 2 csendőrrel és 16 önként jelentkező nemzetőrrel vette fel a harcot több száz fegyveres román ellen, kik 10 halott és sok sebesült elvesztése után elmenekültek.

Az asszonynépei, abrudbányai, verespataki, bevei, fenési csendőröket rajtaütésszerűen támadták meg a forradalmárok. A csendőrlaktanyákat feldúlták s a csendőröket kifosztva, a községből kiszorították. Az elmenekült csendőrök Nagyenyedre a csendőrszárnyhoz vonultak be, ahol *Cseresznyés Aladár* százados belőlük karhatalmat alakított.

Ha valamely községben zavargás fordult elő, akkor a karhatalom kivonult s teljes eréllyel rendet teremtett. Így Józsikafalván a lázadók két birtokost legyilkoltak és a magyar lakosságot fosztogatták. *Cseresznyés* százados 30 fővel kivonult oda s a lázadókra rajtaütött. A románok több halottat vesztettek és elmenekültek.

Szék községben *Simány Albert* csendőrőrmester 3 csendőrrel örködött a személy- és vagyonbiztonság felett. A román papok agitációja következtében a román gárdisták meglepték az őrsöt és a csendőröket a község elhagyására kényszerítették.

Nagyiklód községben a fegyveres románok 2 próbacsendőrt és 4 népfelkelőt lefegyvereztek. *Erős Miklós* őrmester és helyettese felvették a harcot a lázadók ellen és vitézül tartották magukat. A lázadók 10 halottat és sok sebesültet vesztettek, de támadásukkal mégsem hagytak fel, s ezért a két csendőr harcolva elvonult a községből.

Oláhlápos községben *Albert Biró Miklós* román őrmester nagyobb fegyveres csöcseléssel megtámadta az őrsöt és *Bántó János* őrmestert és két társát visszavonulásra kényszerítette.

Szolnok-Doboka vármegye területén a túlsúlyban lakó románok legtöbb községben megtámadták a csendőrséget s vagy elkergették, vagy pedig megakadályozták őket a szolgálatteljesítésben. Felsőszűcsön, Kocskán, Létkán, Csikigorbon, Lemesnyén, Pacsétszéken és más helyeken sortűzet adtak a románok a csendőrlaktanyákra. Nagyilondán, Mihályi Tivadar román politikus izgató beszédet intézett a vásárra összegyűlt tömeghez, akik a beszéd hatása alatt megrongálták a magyar lakosság üzleteit, lakásait és fosztogatni kezdtek. A községben volt 8 csendőr a rabló tömeg ellen fellépett s miután a tömegből rájuk lőttek, ők is tüzelni kezdtek, minek következtében 15 ember meghalt és számosan megsebesültek. Ennek a fegyverhasználatnak híre ment a megyében s ettől kezdve a románok egy csendőrt sem tűrtek meg a megye területén lévő őrsőkön.

Zilah környékén Sülelmed, Sarmaság, Felsőzilágy, Halmosd, Vármező és Hadad községekben fordultak elő nagyobb rablások és zavargások. *Szűtsy Imre* százados szárnyparancsnok Zilahon összpontosított csendőr karhatalmával mindenütt leverte a lázadókat és rendet teremtett.

A forradalom lezajlása után eredményes közbiztonsági szolgálatot azonban nem lehetett teljesíteni, mert a rend biztosítására szervezett nemzetőrök loptak és raboltak. Ugyanakkor a román nemzeti ta-

nácsok a román parasztok között fegyvereket osztottak szét, hogy az előnyomuló román sereget fegyveresen támogathassák a magyarok ellen.

Az őszirózsás forradalom erdélyi eseményeiről a felsoroltakat sikerült összegyűjteni. Ezeket az eseményeket nem azért tartottam szükségesnek leírni, hogy azok a közbiztonsági szolgálatot teljesítő bajtársainkat érzelmeikben vagy szolgálatteljesítésük tekintetében a románok ellen befolyásolják, mert a magyar csendőr szolgálatát mindig és mindenkor a törvények és fennálló rendeletek alapján végzi. Mégis célszerűnek tartottam azok ismertetését, mert sokat lehet belőlük tanulni.

Meg lehet tanulni, hogy a nemzetiségi területeken szolgálatot végző csendőrökre súlyos feladat hárul, gyakori ellenszenv, gyűlölködés, rosszakarat és meg nem értés eseteiben is nyugodt fölényrel és higadtsággal kell állaniok helyükön békében éppen úgy, mint háborúban, vagy forradalomban. Ismerőnk kell az idegennyelvű állampolgáraink szokásait, érzelmeit, magaviseletét, vágyait és törekvéseit, valamint a módokat, ahogyan ezeket elérni törekcsenek, hogy meglepetés, kapkodás vagy a legrosszabbnak nevezhető megalkuvás, meghunyászkodás, esetleg a nemeslekvés, elő ne fordulhasson. Az erélyes fellépés — ha szükség van — az egyedüli helyes eljárás, mert a habozás mindig kudarcot jelent. A bátor fellépés és kiállás, valamint a nép szokásainak, lelkületének ismerete nagy siker eredője lehet, mint azt Pinczés Zoltán főhadnagy eljárása mutatja. És meg kell tanulni ezekből a megtörtént szomorú esetekből, hogy a csendőrségi szolgálatot valóban nemcsak előírászerűen, becsületesen és híven, hanem vitézül is kell teljesíteni. Ne feledjük el, hogy egy csendőr sem tudhatja soha, hol állítja a legfelsőbb szolgálat őt olyan feladat elé, mikor egész emberként, magyar csendőrhöz illően, ősi hagyományokhoz híven és vitézül kell szembeszállni a veszéllyel.

Ez a pár megemlékező sor egyben szolgáljon örök emlékezetül azoknak a hős magyar csendőrtestvéreinknek, kik az őszirózsás forradalomban életüket áldozták Erdélyért.

Most még röviden emlékezzünk meg arról, hogyan szállták meg a románok Erdélyt.

A volt osztrák-magyar monarchia hadsereg főparancsnokságának fegyverszüneti bizottsága által, Páduában kötött szerződés szerint, a románoknak nem volt jogcímük Erdély megszállására. Azonban Károlyi Mihályék Belgrádban elalkudták Erdélyt a Maros vonaláig. A románok a belgrádi egyezmény megkötése után megszállták a tölgyesi és békási szorosokat, de tovább nem jöttek előre, mert nem voltak tisztában az erdélyi állapotokkal és katonaság sem állott rendelkezésükre, mellyel a megszállást foganatosíthatták volna. A román kormány azonban minden eszközt felhasznált, hogy a román lakosságban Erdély megszállása iránt hangulatot keltsen. Kitalálták, hogy ők római utódok s így Dáciához (Erdély) törvényes joguk van, hogy Vitéz Mihály vajda Erdélyben 8 évig uralkodott, hogy Vilmos német császár Erdélyt nekik ígérte, stb. Azonban a dolog mégis nehezen ment, mert az 1916. évi csúfos kudarc erősen emlékezetükben volt. Így a román kormány

az Erdélyből szökött katonákból légiókat szervezett és azokkal kezdte meg Erdély megszállását. Midőn látták, hogy ellenállásra nem találnak, akkor nagy diadallal hozzákezdtek a harc nélküli hadjáratához.

Erdély védelméről Károlyiék egyáltalán nem gondoskodtak, ellenben rendeletet adtak ki, hogy az előnyomuló román katonasággal szemben nem szabad fegyveresen fellépni.

A Goldbach-hadosztály, mely Erdély védelmét biztosíthatta volna, a forradalomkor szétszéledt. Az erdélyi 38. honvédhadosztály csapatai, melyek az olasz frontról Erdélybe való szállítás alatt állottak, nem érkeztek meg. A forradalom szele ezt a hadosztályt, a többi magyar hadosztályokkal együtt elseperte és így Erdély védelmére katonaság nem állott rendelkezésre. Ha Károlyi Mihályék komolyan foglalkoztak volna az ország megvédésének gondolatával, lett volna idejük új csapattesteket szervezni s azokkal a románokat a Maros vonalánál feltartóztatni, mert a románok csak a forradalom kitörése után 6 héttel kezdték meg Erdély megszállását. A Károlyi-kormány ezt a kedvező alkalmat nem használta fel Erdély védelmének megszervezésére, abban a hitben volt, hogy a románok a belgrádi egyezményt be fogják tartani s ezért mindenféle kezdeményezést, mely feltartóztatásukra irányult, leintett. A megriadt magyarságot azzal nyugtatgatta, hogy a megszállás ideiglenes jellegű és az csak a rend biztosítására irányul. Ennek lett az eredménye, hogy a megszálló románok elől úgy a megszállás alá kerülő csapatok póttestei, mint a csendőralakulatok legnagyobb része, minden ellenállás nélkül visszavonult.

A románok, mihelyt egy községet vagy várost megszállottak, a polgári hatalom gyakorlását átvették, és tüzzel-vassal elnyomták mindenféle magyar mozgalmat. A románok kegyetlenkedései, melyeket a magyarok ellen elkövettek, nem maradtak titokban. A Károlyi-kormány bőséges adatot kapott a magyar-üldözések és kínzások felől és mégsem igyekezett kellő hadsereget szervezni, vagy közbenjárni az entente hatalmagnál az üldöztetések megszüntetése érdekében. Sőt!

A kormány a bizalmi rendszer bevezetésével akarta fenntartani a fegyelmet, amellyel a katonaság szellemét még mélyebbre süllyesztette. A harc-terekről hazaözönlők százezrei megélhetési lehetőség nélkül állottak s kereset, valamint ruházat és kenyér nélkül a kormánytól várták felsegítésüket. A kormány a leszerelési díjak fizetésével és szociális intézkedések ígéreteivel akarta megnyugtatni őket, ami nem sikerült, mert a tömegekre sokkal nagyobb hatást gyakorolt a szocialista propaganda, mely a szociáldemokráciát minden gazdasági baj megszüntetőjeként állította a nép elé.

A szocialista propagandával és nemzetközi eszmékkel telített magyarság elvesztette a lába alól a talajt, miután a királyság, vallásosság és hazafiaság szent eszményeit porba hullani látta. Könnyen érthető, hogy a nemzet felült a szocialisták boldogságot hirdető eszás ígéreteinek és úszott az árral a proletárdiktatura felé.

A felfordult állapotok miatt a románok nem vették semmibe a belgrádi szerződésben kikötött demarkációs vonalat.

A Károlyi-kormány az erdélyi katonai helyzet tanulmányozására Fényes László volt hírlapíró és haditudósítót küldte Erdélybe, aki ellene volt minden ellenállásnak s azt javasolta a kormánynak, hogy vonjuk vissza csapatainkat, holott a székely katonaság óriási lelkesedéssel és elkeseredéssel harcolt volna hazájáért.

A Károlyi-kormány Fényes László javaslatára elrendelte a csapatok visszavonását a Maros vonalra s így a románok háborítatlanul, puskalövés nélkül végezheték Erdély megszállását a következőképpen:

1918 november 13-án megszállták Erdély határszorosait és november végén a Szamos—Maros vonal közötti területen a 6. román hadosztály, a Maros—Olt közötti területen pedig a 7. román hadosztály kezdte meg előnyomulását. Erdély déli határszorosait 1918 december 5-én lépték át az elvonuló német Mackensen-hadsereg mögött és 1918 december 10-éig mindenütt elérték a belgrádi szerződésben kijelölt demarkációs vonalat. Itt azonban nem állottak meg, hanem folytatták előnyomulásukat Nagybánya—Kolozsvar—Déva vonaláig. Ez ellen a Károlyi-kormány tiltakozott ugyan, de ugyanakkor elrendelte Erdély további kiürítését. Apáthy István, Erdély fő kormánybiztosa, Berthelot francia tábornokkal egyezményt kötött, mely szerint a románoknak Nagybánya—Kolozsvar—Déva vonalat nem szabad átlépniök. A románok 1919 január elején elérték az Apáthy—Berthelot vonalat, melyet szintén nem vettek figyelembe, hanem megszállásukat kiterjesztették Máramarosszigetre, Zilahra, Bánffyhunyadra és Brádra.

Ekkor a magyar csapatok az Erdély nyugati szélén lévő szorosokat tartották megszállva és Csucsánál, Zilahnál és Bánffyhunyadnál készen állottak, hogy a románokat előnyomulásukban feltartóztassák. Csucsánál a 21. székely ezred élénk harctevékenységet fejtett ki, ezért Pothé francia tábornok a román csapatok tüzelését beszüntette s ugyanakkor Wix alezredes a Károlyi kormánynál kieszközölte, hogy a magyarok is szüntessék be a harcot.

A románok egész Erdély megszállásával most már nem elégedtek meg. Tervüknek megfelelően sikerült diplomáciai úton elérniök, hogy a párisi békekonferencia jogot adott nekik a Nagyszalonta—Nagyvárad—Nagykároly—Szatmárnémeti vasútvonalig terjedő rész megszállására. Midőn Wix alezredes entente-megbizott a békekonferencia ezen határozatát 1919 március 21-én átadta Károlynak, Károlyi lemondott és Kun Bélának adta át a hatalmat.

Kun Bélának gyászos uralma minden magyar előtt ismeretes. A végzetet feltartóztatni nem lehetett és elkövetkezett Trianon! A románok urak lettek Erdély földjén, ahol mindent elkövettek, hogy az erdélyi magyarságot előbb koldusbotra juttassák s azután letöröljék Európa politikai térképéről.

v. D. L.

Jó a multat felidézni, megismerni a történetét és tanulni abból!

Ki tudta?

Bethlen Gábor, erdélyi fejedelem készítette el 1919-ben Erdély büntetőtörvénykönyvét.

A mérgezésekről.

Írta: Dr. PUTNOKY ISTVÁN.

Altatószerek.

(Veronál, Luminál, Medicinál, stb.)

A napilapok hasábjain gyakran olvashatjuk, hogy X. nagyobb adag altatóval (véletlenül vagy szándékosan) megmérgezte magát s a mentők a kórházba szállították. Ezek az áldozatok a címben említett altatószerekből vettek be nagyobb mennyiséget s ezzel az agyvelő bizonyos részét kábították el, amit úgy fejezhetünk ki szakszerűen, hogy az idegközpontot bénították.

Az altatószerek általánosságban fehér, sószerű, kristályos porok, melyek rendszerint tabletták formájában ismeretesek. Izük kesernyés. Legerősebb közülük a luminál, leggyengébb a medinál. Az altatószerek ú. n. „Keresztes“ mérgek, melyeket orvosi receptre kizárólag csak gyógyszerárak szolgáltathatnak ki. Vízben csak a medinál oldódik, a többi nem.

Igen fontos tudnunk, hogy az altatószerek változatlan állapotban hagyják a szervezetet s a vizeletben bomlás nélkül fellelhetők. Éppen ezért *a vizeletet meg kell őriznünk*, mert mint bűnjel, vagy vizsgálati támpont hasznos segítséget nyújthat az eset kiderítésénél.

Az altatószerek nagyobb — de még nem halálos — adagja az áldozatnál mély álmat idéz elő, melyből felébreszteni igen nehéz. Ha a hatás elmúlt, a mérgezett magához tér ugyan, de még napokig erős kábultságot érez.

Ha az altatószer adagja halálos mennyiségű volt, úgy önkívületi állapot jelentkezik. Az illető hörgésszerűen lélezkedik, szája habzik, esetleg hányás is felléphet. Az ilyen alvót lehetetlen magához téríteni. A halál rendszerint 2—3 nap alatt áll be. Ha az áldozat kiszendvedett már, amikor a helyszínre érünk, úgy támpontot nyújt, hogyha a comb belső oldalát benyomjuk, a nyomás helyén egy kb. 5 cm átmérőjű piros folt keletkezik, amely később elmúlik.

A nyomozás lefolytatásánál fontos a helyszín tanulmányozása. Az öngyilkosnál, vagy ha csak gondatlanságból vett be a szabályosnál nagyobb mennyiséget, megtalálhatjuk az üres üvegcsovecskét, melyben a pasztillák voltak csomagolva. Ha egy kis szerencsénk van, úgy még pasztillákból is találhatunk 1—2 darabot, melyből annak összetétele a vegyszeti intézetben megállapítható.

Ismételjük: igen lényeges a nyomozásnál a vizelet biztosítása. A luminál, veronál, vagy medinálal mérgezett rendszerint vizelni nem képes, csak ha az orvos megesapolja. Az így nyert vizeletet meg kell őriznünk és be kell küldenünk a vegyvizsgáló állomásnak. Természetesen csak akkor, ha bűncselekmény gyanúja merült fel. Az orvos szakvéleményét ki kell kérni.

Cyánkálium.

A cyánkáliumot az iparban a fényképészek és galvanizálók használják. Vastagabb ceruzához hasonló rudacsákban kerül forgalomba. Igen heves mérge. Felismerhetjük arról, hogy a levegőn állva, keserű mandulaszagot áraszt.

Ha cyánkáliumot valamilyen savval öntjük le (sósav, kénsav, salétromsav), úgy belőle cyánhydrogén szabadul fel, melyet magyarul kéksavnak hívunk. A kéksav keserű mandulaszagú, igen mérges, halált okozó gáz. Hívják cyángáznak is. Tiszta állapotában tulajdonképpen egy színtelen folyadék, mely azonban közönséges hőmérsékleten is erősen párologva cyángázzá alakul. A mai féregirtó vállalatok mind cyángázzal dolgoznak s ezzel kapcsolatban már több ízben fordultak elő halálos szerencsétlenségek.

A mérgező cyánnak egy érdekes vegyületét találjuk meg a keserűmandulában, a zsidócseseresznye keserű magvaiban is, melyekből savak hatására szintén cyánhydrogén szabadul fel.

A cyánnal mérgezett — pl. cyánkálium bevitelénél —, ha az adag halálos, a bevétel után azonnal összeesik, mintha villám sújtotta volna. A légzés görsössé válik, az állkapcsok összeszorulnak, a szájból véres, habos nyálfolyás indul meg és 2—5 percen belül beáll a halál.

Ha a mérgező adag kisebb — de azért halálos mennyiség —, úgy a mérgezés tünetei csak néhány óra múlva jelentkeznek. Az áldozat közben nyugodtan végzi dolgát és mit sem tud arról, hogy cyánkáliumot vett be, vagy vétettek be vele. Bizonyos idő eltelte után halálfelelem jelentkezik nála, sötétlátás, fülzúgás, émelygés, hányás lép fel, majd rángógörsök jelentkeznek, amit alulról felfelé haladó bénulás fejez be. A bénulás eléri a légzőizmokat s így fulladás folytán beáll a halál.

A cyánmérgezés előfordulhat szándékosan, öngyilkossági szándékból, vagy vigyázatlanságból. Ellenszere nincsen. A cyángáz, a többi idegmérgekhez hasonlóan, a szervezet idegrendszerére hat s azt megbénítva, megállítja a nemes szervek — tüdő, szív — munkáját.

Régen ismert mérge, már a középkorban is használták merényletek elkövetésére.

A tábori csendőr szerepe a német háborúban.

A német csendőrség lapja, a „Der Gendarm“ egyik legutóbbi számában érdekes leírást olvasunk egy haditudósító tollából arról az emberfeletlinek mondható munkáról, melyet a német tábori csendőrség végzett a múlt évi franciaországi „villámháború“ idejében.

A haditudósító a Marne és Szajna folyók közötti területen, Sezanne városában, az országotakon és a harcoló csapatoknál bámulta meg a tábori csendőr munkáját. Az erős mozgásban levő csapatok minden utat, teret elárasztottak. Zsúfolva volt Sezanne is, a főterén fekete és fehér fajú francia hadifoglyok szorongtak, néhány tábori csendőr őrizte csupán őket. A város szűk utcáin a csapatok végnélküli áradata vonult. Egyik oldalon a porlepte gyalogság és a tüzérség haladt, a másik oldalon a nehéz páncélos egységek dübörögtek, élő- és holtanyag mind gyors ütemben előre, a győzelem felé.

Ezek a végeszakadatlan, hosszú kilométerekre elnyúló meteoszlopok feltétlenül összetorlódtak és összegabalyodtak volna a város piacterének szűk kijáratánál, ha az az egyetlen egy szál tábori csendőr ott nem áll. Rekedtre kiabálta magát, páncélsíakja

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1940. évi november 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával Kelet-Magyarország és Erdély egy részének a Magyar Szent Koronához történt visszacsatolása alkalmával felmutatott kiváló teljesítményükért adományozni méltóztatott: a Magyar Ezüst Érdemkeresztet: Horváth József (1), Bertók Pál alhdgy-nak (2); a Magyar Ezüst Érdemérmét: Baráth Sándor (3), Bagoly András II. alhdgy-nak (4), Szamosi József (5), Márton János (6), Antal Imre (7), Falusi Antal (8), Bacsoni Jenő thtts-nek (9); a Magyar Bronz Érdemérmét: Derecskei János alhdgy-nak (10), Pál Mihály (11), Ladányi Endre (12), Csapó József (13), Porcz János (14), Boda István (15), Benedek Lajos (16), Galambos Elek (17), Berek Lajos (18), Horváth Nándor (19), Kárpáti Béla thtts-nek (20), Kiss Gábor I. törm-nek (21), Kerepesi Antal (22), Vizi János őrm-nek (23), Lámfalusi György törm-nek (24), Zalán János őrm-nek (25), Kerékgyártó József (26), Bogrogközi András (27), Erdősy Ferenc őrm-nek (28), és Laczikó Győző cső-nek (29).

Derecskei János alhdgy-nak (10), Pál Mihály (11), Ladányi Endre (12), Csapó József (13), Porcz János (14), Boda István (15), Benedek Lajos (16), Galambos Elek (17), Berek Lajos (18), Horváth Nándor (19), Kárpáti Béla thtts-nek (20), Kiss Gábor I. törm-nek (21), Kerepesi Antal (22), Vizi János őrm-nek (23), Lámfalusi György törm-nek (24), Zalán János őrm-nek (25), Kerékgyártó József (26), Bogrogközi András (27), Erdősy Ferenc őrm-nek (28), és Laczikó Győző cső-nek (29).

alól kis patakokban folyt végig bíborpiros poros arcán az izzadság. De a csodával határos volt, amit tett, mert a szakadatlanul hömpölygő csapatok zavartalan mozgását folyamatban tartotta. Itt bebizonyosodott és láthatta minden vezető, hogy az újkori háború egyik legnagyobb problémája a közlekedés biztosítása. A gyors előretörés, az utánpótlás, a siker: mind a zavartalan közlekedést követeli meg. Egyik legfontosabb feladata ez a tábori csendőrségnek s ha sikerrel oldja meg ezt a hatalmas munkát, jelentősen hozzájárul a győzelemhez.

A német tábori csendőrség az előnyomulás ideje alatt az éjjeli tájékozódást úgy biztosította francia területen, hogy az útkereszteződésekhez és útelágazásokhoz fekete-sárga útjelző táblákat helyezett el a német útjelzések számaival és betűivel. A harcoló csapatoknál külön szervek foglalkoztak az útviszonyok kipuhításával. Két útvonalat állapítottak meg az előnyomulás és két útvonalat a hátramozgás számára.

Ezek az útvonalakon kellett a tábori csendőrségnek a csapatok zavartalan közlekedését biztosítani. Olyan feladat volt ez, mely az egyes ember erejének végső megfeszítését kívánta meg. Mindenütt ott kellett lennie a tábori csendőrnek, pedig nagy távolságokra egymástól, szakaszokra és kis egységekre forgácsolva végezték a szolgálatukat. A felváltás gyakran ütközött nehézségekbe s így egyeseknek 48 órát is ki kellett tartani egy helyen, ellátás nélkül, csupán kétszersülttel vagy száraz kenyéren, ami éppen a zsebben akadt. Pont-Arcynál 12 csendőr kis csoportokban csupán egymást váltogatva, igen kis pihenés mellett 20 napon át teljesített éjjel-nappal szolgálatot, a lehető legnehezebb viszonyok között. Óriási volt a forgalom az Aisne hídján s hogy torlódások elkerülhetők legyenek, már jóval a hid előtt erős kézbe kellett fogni és megszervezni a közlekedés rendjét. A hidat az ellenség tüzérési tűz alatt tartotta és géppuskával is végig-végig seperte a környéket. Nem maradt el a bombázó repülő látogatása sem. Ebben a bizonytalanságban, sokszor pokoli zűrzavarban talpig férfiakra volt szükség, hogy megőrizzék nyugalmukat és mindenáron helyreállítsák és fenntartsák a fel-felbomló rendet. Ilyen fokozott követelményeknek csak kiváló anyag tudott megfelelni, ezért a tábori csendőrség zöme ténylegesekből állott, kisebb része válogatott tartalékosokból.

A forgalom zavartalanlásának biztosítása mellett természetesen egész sora a teendőknél hárult még a tábori csendőrökre. Így a háború rendszertől teendői; rombolások, szabotázs és kémkedés megakadályozása; hadifogoly-gyűjtőállomások létesítése, a polgári lakosság állandó szemmel tartása. A tábori csendőrség eseményjelentései vastag könyvekhez voltak hasonlóak s a háború változatos képe és a megszállott területek élete tükröződött bennük.

A tábori csendőr is elsősorban katona volt azonban, az első vonalakban is harcolt s egész századait harcra vetették, ha a helyzet úgy kívánta. Önfeláldozó, hősi munkájával komoly részese volt mindenütt a nagy német győzelmeknek.

— erdélyi —.

Ki tudja?

Milyen az arányszáma Magyarország 1914—1918-as hősi halottainak?

Beszélgetés kárpátaljai kereskedőkről

Írta: ROVAS ROVÓ.

A múlt év őszén, egyik csepergős szeptemberi délután, egyedül lépkedtem fellelé a Viznice-patak völgyében, hogy ott az egyik órs járórét ellenőrizzem, — ha megtalálom. Mert itt megesik az is, hogy a járőrök alig pár lépésnyire járnak csak egymástól, de a különleges terepviszonyok miatt úgy elmennek egymás mellett, hogy semmit sem tudnak egymásról. A falueskák 15—20 kis házikóból állanak és a házikók kilométerekre vannak a dombokon széjjelszórva. A völgy megvan jó 20 kilométer hosszú és a szegénységen kívül nem igen van más említésre méltó dolog benne, mint hogy nézni szép.

A völgyben egy öreg zsidóasszonyt értem utol, aki felnőtt lányával igyekezett az egyik kis faluból a völgy másik végén lévő kis faluba. A falu nevét csak azért nem írom ki, mert nem akarom elárulni a zsidóasszony kilétét. Az asszony is, meg a lánya is útközben kökényt, vadalmát és vackort csemegéztek, így azt hiszem, felesleges elmondanom azt is, hogy a ruhájuk foltos, a cipőjük lyukas volt. Ritkaság ez zsidóknál, még Kárpátalján is, de előfordul. Mikor utolértem őket, már el voltak telve a jelzett finom csemegékkel. Talán ezért, talán mert biztonságosabbnak érezték az utazást, hozzám csatlakoztak. Az asszony egyike volt azoknak az asszonyoknak, akiknek a nyelve csak a koporsóban áll el. Elmondta tehát, hogy ő özvegy Mauszkopfné, s a lányával a volt férje sírját meglátogatni megy, mert most van az az idő, amikor minden zsidónak kötelessége a hozzátartozó halottat meglátogatni és a sírjánál imádkozni. Elmondta továbbá, hogy a férje igen előkelő családból származik, olyan előkelő családból, amelyben tucatjával fordultak elő a híresnél híresebb rabbik is. És milyen becsületes volt! Soha senkinek egy fillérjét le nem tagadta, s hogy ez igaz, mindjárt meg is szólított egy szembe jövő, mit sem sejtő rutén embert, hogy tud-e arról, hogy a néhai való Mauszkopf Izsák trosztyáncai lakos, — a falu nevét ne tessék komolyan venni — eltagadta valakinek valaha csak egy fillérjét is. A rutén megerősítette, hogy nem tud, annál is inkább, mert a kérdéses Mauszkopf Izsák úrnak — nyugodjék szegény, ha tud, — soha hírét sem hallotta.

— Na látja, — fűzte tovább a szót Mauszkopfné önagysága — ilyen ember volt az. Engem nem is vett volna el, ha nem lett volna nálam idősebb húsz évvel, mert tetszik tudni, én a második felesége voltam, és azért vett el, mint szegény lányt, mert a nagy szépségem és fiatalágom kiegyenlítette a kettőnk közti rangkülönbséget.

Ez ugyan szinte hihetetlennek látszott, hogy tudniillik az asszony valamikor szép is, meg fiatal is volt, de hát egy csendőr sok hihetetlen dolgot lát, mire megvénül, így a mondottakat tudomásul vettem. Hogy már én is mondjak valamit, megkérdeztem:

— Oszrt régen halt-e meg a tisztelt Mauszkopf úr?

— Tizenhat éve annak már! — így a bánatos özvegy.

— És milyen betegségben halt meg? — kíváncsiskodtam tovább.

— Neki, szegénynek muszáj volt meghalni, még pedig ártatlanul! — felelt kitérőleg az asszony.

— Meghalni mindenkinek muszáj, akár ártatlanul, akár másképpen, — feleltem — de azért halál és halál közt különbség van. Rendes ember tifuszban, spanyolnáthában, vagy tüdőgyulladásban hal meg. A nyavalyásabbja heptikában. Akinek jó módja van és nyugodt életet él, az gutaütésben. Ez egészen finom halál, mert a gyakorlója nem szenved sokáig. Remélem, hogy a kedves férje is ilyen előkelőbb halállal fordított hátat a világnak.

— Na, sokáig az sem szenvedett, de azért mégsem éppen gutaütésben halt meg. Sajnos!

— Hogy-hogy sajnós?

— Úgy, hogy agyonverték. Egyet ütöttek csak a fejére, mint a tengeri nyúlnek szoktak, de elég volt neki. Baltafokkal volt! Ajvél!

A lány, akin valami kövér zsidóasszonyra szabott báliruha volt, egy érintetlen faalja puha vackort talált a bokrok közt, örvendezve kiáltott tehát:

— Mámele! Khime her! — Felkapkodták a földről a sárga vadkörtéket és tömték befelé. Emme művelet alatt a gyászos történet előadása szünetelt. Pár perc múlva utolértek megint és az asszony folytatta tovább:

— Bizony úgy találták meg a szegény áldott jó uramat az út mellett, egy reggel, az erdő szélén.

— Kiderült-e legalább, hogy ki ütötte agyon?

— Nem derült ki soha! „Mi“ ugyan tudtuk, ki ütötte agyon, de nem mondhattuk meg a cseh csendőröknek. Ennek több oka volt. Először is ez nem a „mi“ kötelességünk. A többi okára később úgyis rá tetszik jönni.

Elővettem a noteszemet, hogy feljegyezzem bele a nevet. Az asszony lemondóan intett:

— Kár!

— Miért lenne kár!

— Aki agyonverette, már az is kész van. Előbb ugyan agyonverte még sajátkezűleg azt a skuratóci rutén parasztot, akivel az én uramat agyonüttette. Őt meg egyonlotta egy másik zsidó.

— Kicsoda?!!

— Senki más, mint a kálniki Mermelstein.

— Dehát ennek mégis csak kellett lenni valami okának is!

— Na, volt is! Legyen csak nyugodt, hogy volt is! De hogy jól megértsen a csendőr úr, engemet is, meg amit elmondok is, úgy volt az, hogy az én drága, jó, becsületes, megboldogult uram, — nyugodjon meg szegény, ha tud, — üzleti összeköttetésben állott a skuratóci Kallussal, aki később agyonverette. Leginkább ökröket adtak el.

— Szóval, marhakereskedők voltak?

— A marhakereskedők adnak is, vesznek is. Én nem mondtam, hogy ők vettek volna is. Kallus vitte bele az én becsületes, drága jó uramat. Mindamellet nem az ökrökön vesztettek rajta, legalább is az én drága, jó, becsületes férjemnek nem az ökrök miatt kellett meghalnia.

— Hanem?

— Hanem azért, mert egy üzletből jogosan követelte a maga részét. Tetszik tudni, volt Skuratócon egy zsidó. — na nem mondom, van is ott, meg

volt is ott több is — de ez a zsidólegény nagyon szép egy szál ember volt. Herskovicsnak hívták, lehet, hogy még most is él valahol Braziliában. Mondom, olyan szép volt, hogy gájok közt is megtette volna. De amilyen szép volt, annyira szegény. Pedig nagy tudománnyal rendelkezett. Ezt bizonyítja az is, hogy mire Kallus észhez kapott, már csak a hült helye volt itt, ő meg valahol Braziliában, de az is lehet, hogy más országban. Ki tudhatja azt, hogy egy ilyen nagyeszű ember hova tűnik el? — Na de még nem tartunk itt. Még akkor szegény volt és nőtlen, és azt hiszem, mondtam már, hogy az én férjem milyen előkelő családból származott. Így Mármrosszigeten is volt ismeretsége, a többek között egy Feldmann nevű nagyon öreg és nagyon gazdag zsidó, akinek a gyermekei és az unokái egy púpos lányon kívül mind meghaltak már. Erre a púpos lányra nézett az öreg zsidó minden vagyona. Hogy Feldmannak hívták-e a vén zsidót, vagy Mauszkopfnak, vagy Kallusnak, vagy Herskovicsnak, az nem biztos, de nem is változtat a dolgon semmit, mert a felsorolt nevű izraelitákból lehet mindegyikből akár egy tucatot is találni minden valamirevaló rutén faluban. — Tehát: az én feledhetetlen emlékü megboldogult férjem — nyugodjon, ha tud — ismerte a púpos Feldmann Rifkit és ha már ismerte, miért ne csinált volna ebből magának hasznot, amikor azt is tudta, hogy a púpos lány szeretett volna férjhez menni, lehetőleg szép emberhez. Na, mondja, miért ne csinált volna ebből hasznot?

— Igazán nem tudom, hogy miért ne!

— Ez az, tetszik látni! Az én uram ismerte Feldmann Rifkit, aki púpos volt, de dúsgazdag és ezenkívül szeretett volna férjhez menni. Kallus ismerte Herskovics Majst, aki szép volt, mit mondjak, gyönyörű volt, de szegény, koldus, akárcsak most én. (S hogy amit mond, gyakorlatilag is érzékeltesse, kezeit a ruháján lévő nagyobb foltokon végig húzta, majd az ő és a lánya — majdnem meztelen lábára mutatott. Meggyőződött, hogy igazat mond.)

— Sajnos, — folytatta — nekem már semmi reményem, hogy valaki, egy dúsgazdag, púpos férjet ajánl nekem, bár kerül ilyen jelenleg is, de sajnós, nagy a konkurrencia, nagyon alávalók a mostani lányok. Száz szónak is egy a vége: a férjem meg Kallus, Herskovics Majst összehoronálták a púpos lánnyal. De hogy Kallusnak meg Herskovicsnak még külön milyen tervei voltak a púpossal, ki tudhatja azt most már. Annyit a férjem is tudott, hogy mikor a púpos lányt elhozták Skuratócra, az öreg zsidó a lánynak egy kis fehér szarvasbőrzaeckót is adott, ami olyan nagy volt, mint körülbelül az öklöm és bár soha senki nem látta, hogy mi volt benne, mindenki tudta, hogy csupa aranyba, platinába foglalt gyémánt ékszer volt, nyakláncok, fülbevalók, karperecek, melltük, meg csak a jó ég tudja, mik nem. Ezt a férjem már előzőleg megmondta Kallusnak, az pedig Herskovicsnak. Herskovics azután ezt mindég követelte az asszonytól, — nem volt neki elég sok a pénz — az pedig letagadta és nem akart róla tudni semmit. Úgy elrejtette, elásta valahová, hogy a férje és Kallus azt állította, hogy soha nem lelték meg. Legalább is ezt akarták elhíttetni a férjemmel. Igaz,

azt a férjem is tudta, hogy mikor a vén zsidó meghalt, azután Herskovics fél napokon át ütötte, verte, kinozta a púpos asszonyt a szarvasbőrzaeszkőért. Nem telt abba egy év sem, attól, hogy Herskovics a púpos Feldmann Rifkivel megesküdt, egy reggel, mikor a férje nem volt otthon, felakasztva találták a szobájában. Eltemették. Kallus volt a tanu, aki bizonyította, hogy a púpos asszony nagyon sokat panaszkodott, hogy nagy teher neki púposan az élet és hogy rövidesen öngyilkos lesz. A férje vigyázott is rá, de hát mindég mégsem lehetett ott vele. Ilyen a sors!

— De a férjem tudott, amit tudott! Mert akkor éjjel, mikor reggel a púpost meglelték felakasztva, a férjem „üzleti ügyben“ Kallusékhöz ment. Kallusné azt mondta, hogy a férje elment Herskovicsesal a vásárra. Férjem utána ment Herskovicséknak. Sötét éjjel volt akkor. A ló be volt az udvaron fogva a szekérbe, de a szekér mellett nem volt senki. A házban sem látott világot. Férjem ezért csendesen az ablak alá ment. Hogy mit hallott az én férjem ott az ablak alatt, mit nem, tessék mondani, honnan tudjam én azt. Elég az hozzá, hogy a férjem hazajött, meghagyta, hogy senkinek arról, hogy akkor éjjel nem volt otthon, ne szóljak. Még anynyit mondott, hogy a szarvasbőrzaeszkő megkerült, s hogy a sorsunk valószínűleg hamarosan jobbra fordul, mert ami a szarvasbőrzaeszkőben volt, annak egyharmada jogosan őt illeti. Többször ment azután Skuratóera Kallushoz és Herskovicshez, meg is mondta nekik, hogy nem tisztesség, hogy azt, aki az üzletet létrehozta, így ki akarják semmizni és sürgette őket, hogy ne halasztgassák soká a dolgot, mert, még baj talál lenni. — Egy reggel azután úgy találták meg az erdőben, halva, az út mellett. — Micsoda drága, becsületes ember volt! Micsoda család-apa volt!

— Hát a cseh esendőrök nem nyomozták a dolgot?

— Mondtam már, hogy nyomozták és hogy nem derült ki soha. Utoljára is szívszélhűdést állapítottak meg s hogy mikor elesett, akkor a kövek törték be a fejét. Tanut nem lehetett kapni, kinek lett volna kedve úgy járni, mint ő járt! Kallustól félt mindenki, tudták, hogy az nem hágy magával játszani és hogy a tanu azt a tanuvalomást, amit a esendőröknek megteszen, a törvénytől már nem fogja elmondani. De én ezenkívül más módon is biztosat tudtam. A párnám alatt egy levelet találtam, — igaz félév múlva aztán, hogy agyonütötték a férjemet — tetszik tudni, a szegény embernek ritkán van ideje arra, hogy az ágyát vetegesse. — Ez a levél a férjem írása volt és csak az állott benne, hogy: „Ha nem jönnek haza, Kallus ölt meg!“ A levelet elvittem a rabbihoz. Azt mondta, hallgassak, mert két gyermekem van, és ha feljelentést teszek, újra nyomozás lesz, akkor pedig a gáj törvények szerint a halottat kiássák. Az Isten törvénye szerint azonban az ember addig, míg él, az embereké, de ha meghal és már a földbe temették, akkor az Istené, így annál nagyobb bűn nincs, mintha a már eltemetett embert kivesszük a földből. Ezt az Isten az utódokban kilenc- és tizediziglen bünteti meg. Így a nyomozás abbanmaradt, elcsendesedett minden. Herskovics pedig kiszökött Amerikába, mert tudta, hogy ha el nem tűnik, mi vár

rá. Valaki beszélte, hogy Braziliában találkozott vele, azt mondják, igen nagy úr, kastélyban lakik és autón jár, de hát messziről jött embernek hazudni is szabad.

Itt egy kis szünet következett, mert egy kotun mentünk át, a kotuba dobott egyik kőről a másikra lépegetve. A lány az egyik kövön megesúszott és térdig süppedt a mocsárba s a cipője tele ment híg sárral. Lerántotta a lábáról és a Viznice-patakba beletartotta, az meg azonnal kiöblítette, mert igen sebes folyású. Azután a lábát csóválta meg a patakban, felrántotta rá a lucskos cipőt és mentünk tovább.

Nem sokáig állotta az asszony szó nélkül, folytatta tehát, ahol elhagyta.

— Hogy Herskovics kiszökött Braziliába, Kallus azt hitte, hogy vele már igazán nem bír senki. Utoljára már annyira elvetemedett, hogy az „üzletársai“ érdekeit se vette semmibe. Így volt azután, hogy mikor egy szép pár lopott ökrön túladott, a kálniki Mermelsteinnak sem adta ki belőle a jogos részét, pedig az is benne volt a dologban nyakig. Na, csak hogy a kálniki Mermelstein sem az az ember, akivel kukoricázni lehet: névtelen levélben feljelentette a cseh esendőröknek, hogy hol lehet megtalálni az antalóci gáj ellopott ökreit. A vége az lett, hogy Kallus egy évig ült a tömlőben Ungváron, az ökröket pedig visszaadták a gájnak. Mikor Kallus kiszabadult, megmondta a kálniki Mermelsteinnak: „Na, te sem fogsz többet engem bemószerolni, de úgy gondolom, mást sem!“ Ettől kezdve, hacsak tehette, se Kallus, se Mermelstein nem ment egyedül sehová. Mindakettő ismerte egymást, mindakettő tudta, mit tervez a másik. Kallus leste Mermelsteint, Mermelstein leste Kallust. „Mi“ tudtuk, mi készül; vártuk nap-nap után, melyiket találják meg vajjon levágott fejjel, agyonütve vagy átlőve: Kallust-e, vagy Mermelsteint, mert mindakettő nagyészű ember volt. Tessék meghinni, furesa ez: „Mi“ tudjuk, hogy most ennek vagy annak kell történnie, ennek vagy annak meg kell halnia s várjuk az eseményeket, beszélünk róla. A gájok pedig járnak-kelnek, látnak, hallanak és mégse tudják, mi folyik körülöttük... Na, de minek erről beszélni. Tudtuk tehát: Kallusnak sok embere van, ha tehát Mermelstein egyszer kimegy egyedül a határba, visszamenni már nem igen fog a maga lábán. De hát nem ment. Nem, hanem odahívatta a patkányóci fiát, meg a medvegyóci fiát, meg a Móric fiát, aki még nem kelt szárnyra és így szólt: „Kallusnak el kell oltani a gyertyáját! Ha ezt nem tesszük, ő oltja el az enyémet! Te Slajmi, megkapod a patkányóci malmot, te Chaim, megkapod a medvegyóci kocsmát, te pedig Móric, megkapod a kálniki malmot. Helénával hozattam a munkácsi várból a kantinostól 20 darab élestöltényt, ajándékba adta, a világháborúból hazahozott puská pedig itt van. Kallus ma egyedül ment be Munkácsra. A Medvegyóc—Skuratóc közti erdőrészen átmenő gyalogút nagyon alkalmas hely, ott várjátok be. Ha valaki meglát benneteket, tudjátok, mit kell vele tenni.

Este Kallust a medvegyóci erdőben agyonlőtték. Mindhárom fiú belelőtt egyet, nehogy egyik árulója lehessen a másiknak. A csehek nyomoztak megint. Móricot bevitték Ungvárra, de mint bolon-

dot, nemsokára kieresztették. Így maradt az ügy, míg a magyarok be nem jöttek. Ezek azonnal elővették a vén Mermelsteint is, meg a három fiát is. Móric be is vallott mindent, most már a tanúk is mertek beszélni. Móric azért vallott, mert mérges volt: a vén Mermelstein nem adta neki oda a malmot, hanem azt mondta neki, hogyha meghal, úgysis az övé lesz. Csak ezer pengőt akart neki adni, meg egy hajójegyét Amerikába. A csendőrök bevitték mind a négyet Beregszászba. A tömlőben azután az öreg Mermelstein megígérte az ügyvéd útján Móricnak, hogy megkapja a malmot és azonkívül még ezer pengőt is, csak vállalja magára az ügyet és a többit hagyja ki belőle. Majd a tárgyalás után megint kiveszik a tömlőből, mint bolondot, éppen úgy, amint az a cseheknél történt. És tudja mi történt, micsoda piszkos dolog? Móric magára vállalta az ügyet, el is ítélték életfogytig! Az öreg Mermelsteinnak pedig eszébe sem volt, hogy ráírassa a malmot, meg ezer pengőt tegyen le nevére, hanem azt mondta, „Ki mit keresett, megkapta; róka a bőrével fizet!” Móric tehát ült, az apjának pedig a legkisebb gondja is nagyobb volt annál, minthogy Móricot, mint bolondot kiváltassa. — Hiába! Nincs ma már becsület az emberekben! Pedig az a szegény fiú nem azt érdemelte az apjától! Az sokszor kisegítette már az öreget a bajból. Mikor Mermelsteinnak az a malma leégett, amelyiknek a helyén most az új motoros malom áll, — be volt az biztosítva jól, — azt is a szegény Móric gyújtotta meg, ezenfelül tanuskodott is a gáj ellen, akit két évre bezártak gyújtogatásért, hogy látta a gajt a malom körül ólálkodni akkor éjjel, amikor a malom leégett. A gajt azért kellett bezáratni, mert annak is volt egy kis vizimalma és ha szabadon marad, rontotta volna a Mermelstein malma forgalmát. Ilyen lelketlen apák vannak ma, egy ilyen jó fiút ott hagyni a tömlőben elrothadni! Na, de az sem hagyta magát. Perújrafelvételt kért és megmondta, hogy áll a dolog a valóságban, hogy csak azért vállalta a dolgot, mert ezer pengőt és a malmot ígérték neki, ezenkívül azt, hogy az orvossal bolonddá fogják nyilvánítani és kiveszik a tömlőből. — És tetszik tudni, hogy meg is fogja Móric nyerni a pert, az apja meg a többi kerül be helyette. Így volt ez a dolhai Gotteszmannék esetében is...

Nem tudtam meg, hogy a dolhai Gotteszmann esete hogy végződött, mert a beszédes asszony útja elvált az enyémtől. Pedig határozottan épületes egy história lett volna az is. Dehát Kárpátalja levegője tele van ilyen esetekkel, itt megvan minden kis falunak a hasonló története, amelyet borzongva suttognak tovább az emberek egymásnak s amely történet bekapcsolódik más hasonló történetekbe, olyan, mint a hinár, se eleje, se hátulja nincsen.

Tény az, hogy a csehek idején az agyonverés, felgyújtás, hamis tanulás az üzletek fellendítésének és a kereseti viszonyok megjavításának rendes formái közé tartozott. Mesélnek itt cseh csendőrökről, akik igen jóban voltak hirtelen gazdagodó zsidókkal, és cseh csendőrökről, akik felpuffadt hassal görögtek lefelé a Latorcában és akikről soha nem derült ki, hogy kerültek oda. Valószínű, ezek már többet tudtak annál, mint amit a barátaik kívánatosnak tartottak, hogy tudják. Hogy olykor egy-egy paraszt is el-el tűnt? Na, igen, hát ilyesmi is meg-

történik. Vagy egy malmocska, vagy boltocska kigyullad? Édes Istenem! Hát hol nem fordul elő hirtelen halál vagy tüzeset?...

Kárpátalja csodálatos föld. Gyönyörű erdők takarnak be mindent. De ha valaki a lombokat széjjelhúzza, sokszor lát olyan dolgokat, hogy a leg-hihetlenebb rémregények elmaradnak borzalmak dolgában az itteni valóságok mellett. És amiket a szóhajtos zsidóasszony elmesélt, én tudtam, hogy szóról-szóra mind megtörténtek.

Ha pedig valaki azt mondaná, hogy ezek a képzelet szüleményei, mert utoljára is a huszadik században és Európa közepén élünk, a cseh pedig kultúrnép, én meg tudom nevezni a személyeket és a falukat valódi nevükön, az őrsöket, ahol az eljárás folyik, vagy folyt.

Móricot és társait pedig igazán nem nehéz a beregszászi királyi ügyészség fogházában megtalálni, ahol ülnek, perújrafelvételeket terveznek az őket szorgalmasan látogató ügyvédekkel, és ahol igen jól gondot viselnek rájuk, — hála a m. kir. csendőrségnek és a magyar bíróságoknak.

Erdélyből írják bajtársaink ...

XIII.

Keserves emlékek ...

Több hónapja már, hogy itt vagyunk Erdély felszabadult részein és még mindig sír a sok panasz 22 év keservei miatt. Soha el nem felejtí a székely ezf a két évtizedes tatárjárást és soha nem tudja megérteni, hogy miként eshetett meg rajta ilyen nagy szűgyen.

A közelmúltban az őrskörlethez tartozó Bölön községben voltam éjjeli ellenőrző szolgálatban. A soros éjjeliőr csatlakozott hozzám és elmondotta, hogy 1930-ban, egy szeptemberi nap alkonyatán, hatodmagával várta az utcán a tehéncsordát. Leültek az útpadkára, ahol csendesen beszélgettek. Egyszer csak azt vették észre, hogy a román csendőrőrmester rájuk ordít, hogy miért csoportosulnak. Erre azt felelték, hogy nem csoportosulnak, hanem a tehéncsordát várják, hogy ki-ki a maga tehenét hazahajtsa. A román őrmester elordította magát, hogy: „Oszlás, büdös magyarok!” és a kezében volt korbáccsal vágta őket. Valamennyien felugráltak és szétfutottak. Az egyik legény, hogy, hogy nem, véletlenül nekiugrott az őrmesternek és úgy fellökte, hogy a puskája kettétörtött.

Lett ebből aztán hadd el hadd. Haza egyikük sem mert menni, idegen csűrökben bujdosnak. Ő a szomszédjuk csűrében feküdt. Éjfél tájban hallotta, hogy az ajtójukat döngetik a román csendőrök. Hallotta azt is, hogy az édesapja kiment s a csendőrök azonnal leütötték a lábáról, az udvaron ütötték, rugdosták és követelték, hogy adja elő a fiát. Az apja hiába mondta, hogy nem látta a fiát, amióta a csorda elé ment.

Csak ütötték tovább öreg apját. Nem bírta tovább, előbújt rejtekéből, odament és jelentkezett az őrmesternél, akit megkért, hogy ne bántsák az apját, mert ártatlan, mint ahogyan ő is az. Véresre vert apját otthagyták a földön s most mind a hárman nekiestek és őt verték véresre, azután megbí-

lincselték és bekísérték a község házához. Ott a verést újból kezdték és addig ütötték, míg eszméletét veszítette. Ilyen nagy hősök voltak ezek mindig, ha nem kellett az ártatlan, fegyvertelen embertől félniük. Közben kérdezték, hogy hol van a többi „piszkos magyar társa”. Persze, nem tudta megmondani.

Elindultak együtt a három román csendőrrel a keresésükre. Őt véresre verten és megbilincselve kísérték az utcán. Útközben a községben szembe jött velük egy csíki székely kocsi, a kocsin deszka volt, melyet a székely községről-községre árult. A szegény székelyen egy össze-vissza szakadozott román tűzérségi egyenruha, zubbony és sapka volt. A román őrmester megállította és már a szekérről puskatussal segítette le, úgy, hogy a székely a szekér túlsó oldalán bukott le a kövezetre. Az őrmester ordítani kezdett (mert mást nem tudott): „Hová mégy? Nem tudod, hogy nem szabad román egyenruhát viselni?” Felelt a szegény székely testvér: „Tudom, őrmester úr, de most jöttem haza konsentrárról (ez annyit jelent, hogy gyakorlatról) és más ruhám nincs.” Erre az össze-vissza szakadt zubbonyról az avult szakaszvezetői rendfokozatot le tépte és elrendelte, hogy takarodjék előtte a község házához. A székely kérte, hogy ne kísérje őt be, ne hagyassa az utcán a kocsiját felügyelet nélkül. A könnyörgés süket fülekre talált, visszamentek a község házához. Ott a három román csendőr nekiesett az ártatlan székelynek és azt is véresre verték. Úgy állta az ütések, mint egy feszület. Amint a sapkáját levette és a kezében fogta, az őrmester a kutyakorbáccsal akkorát vágott a kezére, hogy a román katonasapka az asztal alá került. Az őrmester megkérdezte, hogy mennyit tud most fizetni, ha elengedi? A székely kivette a pénztárcáját s előkaparászott 200 leut. Erre az őrmester mosolyogva azt mondta: „No, most már elmehetsz, de máskor egyenruhában ne jöjj deszkát árulni.”

A székely menni akart. Mikor az ajtón kiment, az őrmester meglátta az imént beesett sapkát az asztal alatt. Nyomban visszahívta és megparancsolta neki, hogy vegye ki a sapkáját. Szegény székely mitsem sejtve bebújt az asztal alá. Mikor a nadrágja jól megfeszült, az őrmester a korbáccsal akkorát vágott rá, hogy csak úgy porzott.

Ennyivel a csíki székely sorsa elintézést nyert. Most már aztán ő jött sorra ismét. Aznap összeszedték a társait, akik szintén az ő sorsára kerültek. Három napig ütötték, verték, rugdosták őket, hogy egymásután estek össze. A negyedik napon átkísérték őket Nagyajtára, a járászhelyre. Ott a járásőrmesternek azt jelentették, hogy ők az őrmestert megtámadták és a puskáját összetörték. Erre aztán kezdődött az újabb verés. Összekötözve bezárták őket egy sötét vizes pincébe, ennivalót már 4 napja nem kaptak. Az ötödik napon visszakisérték őket Bölön községbe és úgy, amint össze voltak verve, szinte a felismerhetetlenségig, mutogatták őket, hogy így jár az, aki a román őrmestert megtámadja. A siránkozó nép közül sokan könnyörögtek az őrmesternek, hogy engedje őket szabadon, amit kíván, a nép megfizeti. Erre gúnyosan annyit mondott: „A büdös magyarok meg lesznek nyúzva” és visszakisérték őket újból Nagyajtára.

Azután a járásőrmester egyedül ment ki Bölönbe az ügyet kivizsgálni. Mikor az asszonyok ezt

megtudták, elmentek a szeretőjéhez, egy odatelepedett román asszonyhoz és azt kérték meg, hogy kenyeresse le a járásőrmestert, akármennyit kér, ígérje meg neki, mert összeszedik a községbeliektől, bármi legyen is az. A szerető könnyörgésére a járásőrmester engedett és kijelentette, hogy neki pénz nem kell, hanem élelem.

Erre aztán megindult a búcsújárás Bölönből Nagyajtára. A székely asszonyok tojást kosárszámra, vaját, túrót, sajtot, lisztet, búzát, törökbúzát (tenge rit), majorságot, szóval minden elképzelhető ételmisszert összeszedtek. A járásőrmester kiállt a konyha ajtajába és nevetve nézte, mikor a kamrájába az ételmisszert berakták. Erre másnap elengedték őket, de, hogy ne legyenek feljelentve, és a puszta rendbeszedésére fejenként 1000 leut is kellett még fizetniük.

Igy élt a magyarság Erdélyben 22 évig.

Pataki József tiszthelyettes
(Nagyajta).

XIV.

Találkozásom a román határőrséggel.

Isten segítségével 1940 szeptember 13-án 9 órakor, 6-od magammal bevonultam Mezőbánd községbe. A volt román csendőrlaktanyában csupa szemetet találtunk, de már az első napon rendet teremtettünk és berendezkedtünk.

Mezőbánd község a jelenlegi ideiglenes országhatár mentén épült. Bevonulásunk napján a románok a község nyugati, kb. egynegyed részét még megszállva tartották. Őrségük a laktanyánktól kb. 200 méterre, a községben tartózkodott. Alig, hogy a laktanyát elfoglaltuk, a panaszosok tömege lepert meg. Eppen bevonulásunk napján a községben — a laktanya előtt elterülő téren — hetivásár volt. Az emberek panaszkodtak, hogy a románok az általuk megszállva tartott községrész lakosságától, kik jószágaikkal, terményeikkel és pénzüikkel a vásárra igyekeztek, jószágaikat, terményeiket és pénzüket elvették s csak azután engedték át magyar területre. Aki nem akarta átadni holmiját, elverték és elkergették.

A községben akkor egy huszárszakaszunk is tartózkodott, mely a határszolgálatot ideiglenesen ellátta. Parancsnokukat, ki törzsőrmester volt, azonnal felkerestem és kértem, hogy legyen segítségemre. A törzsőrmesterrel és 3 huszárral a román őrséghez mentünk, odahivattam parancsnokukat, egy román főhadnagyot s közöltem vele a határőrei által elkövet erőszakosságokat, kérve, hogy azokat szüntesse meg és az elvett értékeket adassa vissza. Ekkor még mindkét oldalról szabad személy- és áruforgalom volt a határon át. A válasz nemleges volt. Hiába való volt minden kérésem, ezért hirtelen elhatározással azt mondtam, hogy egy községben nem lehet két úr, ez a község a miénk s ha azonnal vissza nem vonul a román határőrség, kidobjuk a faluból. Ezzel eltávoztunk a helyszínről. Alig jöttünk vissza 200 métert, román kerékpáros küldönc jött utánunk és jelentette, hogy a román főhadnagy kér, menjek vissza. Visszamentünk. Ekkor már hajlandó volt a községből kivonulni. Megegyeztünk. Határőrségét a községből teljesen kivonta és a község szélső házatól kb. 50 méterre állította fel. Az elvett értékeket visszaadatta. Megvártuk, míg a románok új őrhelyüket elfoglalták, azután elköszöntünk és megelégedetten indultunk haza.

A hír gyorsan terjedt. Mire a községbe értünk, többszáz főből álló tömeg várt, kik valósággal megrohantak, csókoltak, öleltek és hálálkodtak. Jutalmul a község előljárósága, a református lelkész vezetésével, több üveg égetett szeszt hozott az örsre és közölték velem, hogy 4 kövér sertést is vásároltak részünkre. Az udvarias visszautasításomon nagyon meglepődtek, mert ahogy mondták, úgy gondolták, hogy az ital és a sertések csak előleg lesz. Most már tudják egész Erdélyben, hogy a magyar csendőr a nemzetért, és nem a zsebéért dolgozik.

Ez az eset volt és marad életem és csendőrségi szolgálatom legszebb emléke.

Tihanyi István tiszthelyettes
(Mezőbánd).

XV.

A póruljárt zsidó.

1940 október 30-án Kövi Imre csendőrrel szolgálatba indultam. Egyik községbe megérkezve B. egyénem útján értesültem, hogy egy ottani zsidó vegyeskereskedőnek 1 hordó petróleuma van és azt deciliterenként 3 lei 50 baniért adja, mint benzint.

Járőrtársammal elhatároztuk, hogy a zsidó kereskedő ravaszságát felderítjük. Sikerült is csakhamar 10 tanút keríteni, kiknek a zsidó túlmagas áron adta a petróleumot. Ezek közül az egyiknek 2 decilitert 7 lejért adott, azzal, hogy csak egyedül ő részesül ilyen kedvezményben, mivel nagyon derék ember. A másiknak ugyancsak 2 decilitert 10 lejért adott akkor, amikor nevezettnek fél napi napszámért is csak 10 lejt fizetett.

Bizalmi egyénekkal a vegyeskereskedő lakására mentünk, hogy házkutatást tartunk az elrejtett petróleum után. Felhívtam, hogy az elrejtett petróleumot adja felő, mert különben házkutatást kell tartanunk. Inkább a házkutatást választotta s még hozzá azt mondta, hogy ha találunk nála petróleumot, löjjük fejbe.

Nekiálltunk járőrtársammal a petróleum előkerítésére. Már-már kezdtük feladni a reményt, amikor az utolsó helyiséghez, az istállóhoz értünk. Átkutattuk azt is, de eredménytelenül. Én még mindig bíztam, mert láttam, hogy a kereskedő nagyon izzad, különösen amikor járőrtársam az istállóból nyíló helyiség ajtaját nyitotta ki. Mondta is remegő hangon, hogy hagyjuk abba a kutatást, mert már láthatjuk, hogy eredménytelen lesz. Természetesen tovább kutattunk, ami pár perc elteltével eredményre is vezetett. A járőrtársam nagyot kiáltott, hogy: „Megvan!” Erre odamentem én is és láttam, hogy a helyiség egyik sarkába hányt réparakásból a petróleumos hordó szivattyúja kiáll.

Ekkor kezdődött a kereskedő második kísérlete, amit eddig a román csendőrökkel szokott cselekedni. Bizalmaskodva hozzám hajolt és azt mondta: „Örmester úr, ha lehet, intézzük el szépen az egész ügyet.” Én ugyanúgy biztattam, hogy természetesen, szépen intézem el. A község előljárósága útján hamarosan megidéztetem kikérdezése végett a község házához. A község házában vártunk kb. 1 órát, de a gyanúsítottunk nem jelentkezett, mire újból elküldtem hozzá, hogy azonnal jöjjön. A küldőnc csakhamar vissza is jött azzal, hogy a kereskedő a pappal beszélget és azt mondta, hogy

azonnal jön. Meg is érkezett hamar és az volt a kérése hozzám, hogy nagyon szeretne velem négy szemközt beszélni. Bementünk egy másik szobába, ahol a zsidó mindjárt azzal kezdte, hogy a talált petróleumot a csendőrség rendelkezésére bocsátja, a nyomozó járőrnek pedig ad 20.000 lejt, vagy többet, csak ne jelentsem fel, mert ő nagyon tisztességes ember, ami abból is kitűnik, hogy ezideig nem volt büntetve. Elmondotta, hogy a román örmester az ilyen cselekedetét figyelembe se vette, de ő sem maradt az örmester úrnak adósa, mert: „Tetszik tudni, örmester úr, az egyik kéz mossa a másikat.” Hagytam, míg befejezi beszédét és utána megmondtam neki, hogy mi nem abból a fajtából valók vagyunk, mint a román örmester és ezért nem is kell nálunk egyik kéznek a másikat mosni, mert: „Tetszik tudni X úr, a m. kir. csendőrség tagja, ha vásárol valamit, azért fizet, de ha valaki szabályellenes dolgot követ el, azt feljeli. Annak meg csak örülhet, ha még nem volt büntetve, de hogy megnyugtassam, most az egyszer meg lesz büntetve.”

Ezután visszamentünk a másik szobába, hol a papot találtam. Mindjárt gondoltam, hogy mi lehet ottlétének a célja. Hamarosan rá is tért az ügyre. Járőrtársammal együtt félre hívott bennünket, azzal, hogy a zsidó megkérte, legyen valamilyen módon segítségére, mert most egyedül nem tud semmire sem menni a csendőrökkel. Úgy látja, hogy ezek nem olyanfélék, mint az elődjeik, kiknek csak 10–20 lejt kellett adni és nem volt olyan bűn, amit el nem lehetett volna intézni.

A zsidó arra is megkérte a papot, hogy ha esetleg a járőrnél nem sikerülne, akkor menjen el az örsparancsnoksághoz és intézze el ott, mert nem számít, hogy mibe kerül és a fáradságát, valamint a fuvardíjat is megfizeti. A papnak megmondtam, hogy nincs az a vagyon, amiért mi állanánk kötelességünk teljesítésétől. Az pedig ugyancsak felesleges, ha elmenne az örsparancsnokhoz, mert eredménytelen lesz az útja. A pap megértett, boldogan rázogatta a kezemet és azt mondta, hogy nem is várt mást a magyar csendőrtől.

A kereskedő kénytelen-kelletlen beismerte bűnét s másnap már ment a feljelentés.

(Gyulatelke.) *Horváth Sándor* csendőr.

A téli fényképezés.

Írta: gyöngyös-halászi TAKÁCH ATTILA jhdgy.

A hőmérő higanyoszlopa minden nappal rövidebbre húzódik össze, mint az utcán siető, pirosarcú, fázós emberek. Az ólomszürke ég álláhatatlan magasságából hópelyhek táncolnak alá és mire holnap reggel kitekintesz az ablakon — egy új, titokzatos világ tárul szemeid elé!

Itt a tél! Kengyelfutója, a csipős novemberi szellő, eltüntette örök e'lenfelének, a nyárnak utolsó nyomait is a földön. Megostromolta a haldokló fákat, leszaggatta róluk a vérvörös aranyleveleket. Végigsuhant a tágas mezőkön. Érintésére fonnyadtan hajlottak mohasírjukba a tarka virágok és mire lobogósörényű felhőparipákon megérkezett a nagy varázsló, a tél, az egész természet kopasz meztelenségében várta, hogy betakarja a tarlott ágakat és a kemény rögök mélyén szunnyadó életmagvakat fehér hóbundával.

Amerre jársz, nyugalmas csendesség fogad. Eltűntek a barázdák, a kivágott facsonkok és a tegnapi még zöldelő fényő, mint valami kivi'ágított cukorpa'ota csi'log a magasban, a kopasz lomberdő pedig úgy szikrázik napsütötte zuzmaroköntésében, akár egy ragyogó meser világ.

Önkénytelenül is feltámad benned a vágy: megörökíteni a tél ezernyi szépségét és eltenni emlékül a hó puhaságát, a zuzmára szikrázó fényét és a lassan gomolygó esti ködöt.

A megvalósítás nem tartozik a lehetetlenség világába, csak akaszd válladra a fényképezőgépedet és ne sajnáld lehúzni 30 fokos hidegben sem a kesztyűdet két-három percre, mert a tél a leghátrébbi évszak azok számára, akik a téli fényképezés apró fogásaital tisztában vannak.

A Csendőrségi Lapok szebbnél-szebb képes melletekben számol be mindgyakrabban bajtársaink fényképező-tudásáról, azokat mindig örömmel, élvezettel nézegetem, mert egyrészt régi fényképész vagyok, másrészt mint csendőr nagyon jól tudom, hogy a szolgálatban előbb-utóbb igen nagy haszonnal fogjuk a lencsét értékesíteni. Ez indított arra, hogy a téli fényképezésről néhány szót szóljak.

A téli fényképezés nem egyéb, mint a fehér és fekete színek hatalmas változata. Az apró részletek nélküli havas világban egyedül az árnyékok, tehát a fekete szín jelent változatosságot és a háttér egyhangú fehérségéből is csak az árnyékok képesek kiemelni körvonalakat a távlat érzékeltetése mellett.

Az első kérdés, amire úgy érzem feleletet kell adnom: milyen fényképész-felszerelés szükséges a téli felvételekhez?

Minden sportoló, különösen pedig a sielő tisztában van a célszerűen összeválogatott és könnyű felszerelés ezernyi előnyével. Kevés, de jól kiválasztott felszerelés segítséget és szórakozást jelent, míg a felesleges kellekek sokasága csak a botornak válik hasznára és a tulajdonosnak megterhelést, bosszúságot okoz.

A felszerelésből csakis a legszükségesebbet vigyük magunkkal. Nem többet és nem kevesebbet, mint am'nek valóban hasznát vesszük. Ezek röviden felsorolva a következők: 1. Fényerős film, 2. megvilágításmérő, 3. sárga színszűrő, 4. lencsére erősíthető napellenző, és végül legfeljebb még egy 5. elötélenlencse.

Lemezeket ne használjunk télen, mert semmivel sem jobbak, mint a filmek, de aránytalanul nagyobb sú'lyuknál, törekenységüknel és körülményes kezelési módjuknál fogva hátráltatják munkájában a fényképezőt. Akinek lemezes gépe van, használjon „Packfilm“-et.

A megvilágításmérőt azért tartom okvetlenül szükségesnek, mert különösen az új elektromos-fotocellás megvilágításmérők hajszálpontosan működnek és kitűnő szolgáltatásokat tesznek. Minden esetre biztosabbak, mint a közismert „Megérzés“, ami legtöbb esetben éppen ritka felvételi alkalmakkor mond csődöt és hiúsítja meg legszebbnek vélt felvételeinket.

Színszűrő használata elengedhetetlen téli felvételek készítésénél. A hóval borított táj kék fényben fürdik! Az árnyékoknak kék színe van a havon! Jól tudja ezt minden sielő, azért visel sárga szemüveget. A fényképésznek még egy sárga üvegre van szükség, világossárga színszűrő alakjában a fényképezőgép lencséje számára.

Minden kezdő fényképész előtt ismeretes, hogy a felhők fényképezésénél sárga színszűrőt kell használni, mivel az ég kék színe szűrő nélkül a másodaton fehérnek látszik, amelyből nem tudnak kellőképpen kiemelkedni a valóban fehér felhők. Ugyanígy van ez a téli fényképezésnél is, amikor a havas táj kék fényvel van tele. Világossárga szűrőt (0-as vagy 1-es) használjunk.

A lencsére erősíthető napellenző megvédi a lencsét a nappal szemben való fényképezésnél és a hulló hópelyhek ellen is oltalmat nyújt.

Közeli felvételeknél, apró részletek fényképezésénél jó szolgáltatásokat tehet egy elötét-lencse is, ez azonban csak az anyagilag tehetőseknek lehet segítőtársa.

A fényképezőgépet ne vigyük hirtelen, átmenet nélkül me'legről hidegre vagy fordítva, mert a gyors hőmérsékletváltozás folytán pára futja meg a lencserendszert, ami későbbben cseppek alakjában olvad fel és torzít vagy foltokat hagy a felvételen.

A legnagyobb veszély abban rejlik, hogy nemcsak a külső lencsén képződik pára, hanem megfutja a belső lencsét is, melyeket megtörögetni nem áll módunkban.

A fényképezőgépet ajánlatos egy vízhallan huzat segítségével védeni a hótól és nedvességtől. Sielésnél soha ne tegyük a fényképezőgépet a zsebünkbe, mert bukás esetén nemcsak a gép sérthetlenségét, hanem saját esontjaink épességét is erősen veszélyeztetni. Legbiztonságosabb a fényképezőgépet vagy jól becsomagolva a hátizsákba tenni, vagy pedig

egyszerűen a nyakunkba akasztva viselni, miáltal elejét vesszük annak, hogy a gépre ráessünk.

Ha olyan felvételt akarsz készíteni, amelyik fényvel és árnyékkal van tele; részletdús és kellő távlati mé'ységgel rendelkezik, továbbá melyik a fény és árnyék együttes hatását jól kihangsúlyozza a csillogó, néhol tompafényű vagy árnyékos hó útján, akkor természetesen napra van szükséged!

A téli táj a maga nagyvonalú, erőteljes formáival és egyforma színével éppen a napfény hatására válik élénké, ragyogóvá és érdekessé. A nap állása, a fény iránya és az árnyékok hosszú-ága azok a főkéllékek, amelyek egy téli felvétel igazi értékét megszabják.

Újra idézem a főszabályt: „Télen fényképezni annyit tesz, mint a fehér és fekete színeket vonalakban és formákban képszerűvé tenni!“ A nagy téli fehérségben pedig fekete színt egyedül a hóra vetődő árnyékok adnak, azért van szükség okvetlenül napfényre.

Legkedvezőbb az árnyékalakulás oldal- vagy ellenvilágításban, mégpedig korán reggel vagy késő dé'után, amikor a nap sugarai részatosan érik a földet és hosszú árnyékok képződnek.

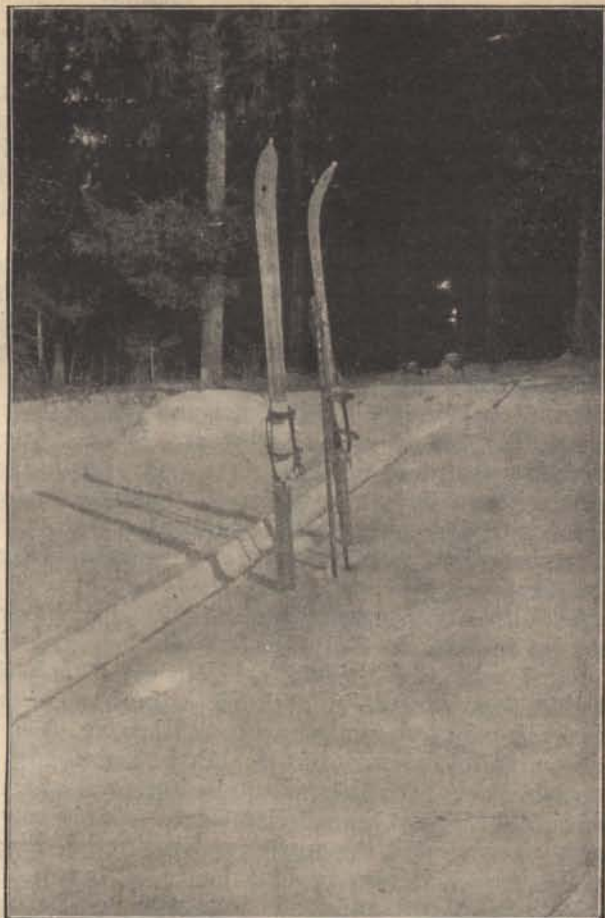
A napnak háttal fényképezni egyértelmű az éles, de rideg, élettelen és minden művészi értéket nélkülöző felvételekkel. A hó fényét, csillogását és ragyogó szemcsézetét csak is az ellenfény vagy oldalfény adja vissza. Sokan azt gondolják, hogy nappal szemközti fényképezni a lehetetlenség határán mozog. A valóságban pedig nem kell egyéb hozzá, mint egy napellenző, amelyik a lencsét árnyékban tartja és bőséges megvilágítási idő.

Ha már a megvilágítás szóba került, kezdő téli fényképészek számára adok egy-két tanácsot. December és január hónapokban, tehát a tél legsötétebb ideje alatt 1-es sárga színszűrővel, napfény esetén 6.3-as nyílással egyhuzsonötöd, 9-es nyílással egyötvened másodperc megvilágítási idő ajánlatos. Távoli, tiszta tájfelvételeknél szűkítsék a nyílást 12.5-re.

Gyors mozgások felvételénél, szűrő nélkül egyszázadtól egészen egyháromszázad másodperc megvilágítási időt használjunk 4.5-ös nyílás mellett.

A beállításnál ne feledkezzünk meg az előtérrel! Az előtér a helyes beállítás lelke téli felvételeknél!

Gondoljunk arra, hogy egyik fényképész sok kilométert felülelő havas tájképével sem tud téli hangulatot kelteni, míg a másik egyetlen havas bokorral vagy zuzmáros gallyal magát a telet varázsolja elénk.

Közkedvelt és hatásos előtér havas felvételeken a „nyom”. Lehet az gyalogjáró ember besüppedt nyoma, vagy a szelű keskeny, messziségbe vesző útja, vagy esetleg vadállatok nyoma is. Nemcsak életet visznek a képbe, hanem tekintetünket az előtérből a kép főtárgyához pl. egy távoli hegyhez vezetik.

Igyekezzünk mindig valami jellegzetesen téli részletet az előtérbe hozni, legyen az akár egy behavazott kerítés. Egy ügyesen megválasztott előtér jobban érzékelteti még a távolfekvő hegyek messzeségét is, mint a végtelenségbe nyúló fehér hómező.

Ha magas hegyeket akarunk felvenni, ne menjünk közel azokhoz. Jegyezzük meg, hogy ami a nagyságával hat, azt alulról kell felvenni, mert ellenkező esetben nem tudjuk a képen visszaadni a magasságát. Felülről nézve a legmeredekebb hegy is lapos és jelentéktelen.

Sok kezdő fényképésznek okozott már bosszúságot a gyorsan tovasuhanó szelők vagy szánkázók megörökítése. Kiválasztod magadnak a helyet, beállítod a gépet, belenézel a keresőbe és mikor el akarod nyomni a kioldót — már tovatűnik a szelő.

Téli sportfelvételeknél, gyorsan mozgó alakok fényképezésénél ne tévesszük soha szem elől, hogy: 1. A mozgás irányában egy előre kiválasztott és megjelölt távolságra állítsuk be gépünket, mert a mozgás gyorsasága miatt későbbben nem lesz rá időnk. 2. Gyors mozgásokat ne fényképezzünk oldalról, mert nem győzzük kellően rövid megvilágítási idővel. Leghelyesebb a mozgás irányára 45 fok alatt beállítani a gépet, vagy pedig szemből felvenni a nagy sebességgel haladó alakokat. Ezáltal a tényleges sebességet a felvétel szempontjából legalább a felére csökkentettük.

Ha a távolság kiválasztásával és a beállítással meg vagyunk, akkor a keresőn át követjük a mozgó alak útját és

amikor az előre megjelölt távolságra ér, megnyomjuk a kioldót.

Ne engedjük magunkat senki által befolyásoltatni, mert a mozgások mindig gyorsabbak, mint ahogyan azt mi véljük.

Sportfelvételeknél az egyszázad másodperc megvilágítási idő okvetlenül szükséges, akinek módjában áll, okosan teszi, ha egykétszázad vagy egyháromszázad másodperccel veszi fel a téli sportolók mozgó alakjait.

Beállításnál kerüljük a kép egyenlően arányos beosztását. Az egyenlő és gondos arányosság zavar és laposná teszi a képet. Elfogadott szabály egyharmadot szembeállítani kétharmaddal. Azaz a kihangsúlyozni kívánt részből vegyünk kétharmadot a képbe, a kevésbé fontos mellékrészből pedig egyharmadot. Tehát vagy kétharmad rész ég legyen a képen és egyharmad rész föld, vagy pedig fordítva, attól függően, hogy melyiket választjuk a kép főtárgyának.

A téli fényképezés eszközeinek és módozatainak ismertetése után add ide a kezéd, kedves olvasó, hogy elvezesselek a tél ezernyi csodájának műhelyébe és megmutassam, hol keressd a hó és zuzmara tündérvilágát.

A téli erdő lépten-nyomon megállásra készítet, kifogyhatatlan hó- és árnyékszeivel. Legcélszerűbbnek látszik idézni azt az öreg és jól bevált szabályt, melynek segítségével szép téli erdő-felvételeket készíthetünk:

1. Kevés részletet rávinni a képre. Egyetlen havas ágacska jobban kifejezi a telet, mint lapos és élettelen tájképek.

2. Friss és bőséges hóra van szükség! Kopasz, fekete fatörzsek nem keltenek téli hangulatot.

3. Napfény! Napfény nélküli képek nem ragyognak. Szürkék és élettelenek.

A város rendszerint szürke, poros és a levegő sűrű a füsttől. Fényképész számára nem igen kínálkozik felvételre alkalmas mozzanat.

Egy reggel azonban arra ébredsz, hogy vastag hótakaró fedi az utcákat és a háztetőket. A fekete, füstös falak eltűnnek és fehéren sziporkázik minden a napsütésben. Ilyenkor sok felvételre alkalmas kép tárul a nagyvárosban élő szemelőre. Megváltozott utcák, behavazott vásárterek, kapualjak, kerítések, zuzmáros bérkocsik, a járókelők havas sapkái és ernyői, az iskolából kijövő gyermekek hólabdacsatája, mind-mind gépünk lencséjére kíváncsok.

Ilyenkor azonban résen kell lenni, mert a városi hó nem tart sokáig és ha az első havas reggelen otthon hagyd gépedet azzal, hogy „majd holnap”, keserves csalódás érhet, mert a szép fehér takaró egy-két nap alatt összepiszkolva, összetaposva, sárga latyak alakjában csurog alá a kanálisok mélyén.

A zuzmára a fényképész leghűségesebb segítőtársa. Az esti erős köd után, 20–25 fokos hidegben, ragyog alá a hold és mire reggel a távoli hegyromok mögül előbújik a nap sápadt korongja, az egész tájék csillog az apró tükrüstályok átlátszó fényében. Még az egyébként unalmas távbeszélő huzalok is álomszerűen hatnak csillogó zuzmara-köntösükben. Ilyenkor sem ajánlatos „még egyet nyújtózni”, mert a nap egy-két óra alatt szétolvastja a varázslatot.

Ne feledkezzünk meg az ellenvilágításról, mert a zuzmára a napfényben majdnem átlátszó és úgy ragyog, mint az üveg.

Ez az egyetlen alkalom, amikor világossárga színszűrő helyett közepessárga (2-es) színszűrőt használunk, hogy az eget sötétebb színben kapjuk, miáltal jobban kifejezésre jut a zuzmára fehérsége.

A jégvirágokkal teli ablaküveg különös csilagszerű formáit ajánlatos kívülről fényképezni, mert a helyiség belső sötéteje jó és elütő sötét hátteret ad. Nappal, napsütésben jégvirágok fényképezésénél, 4,5-ös nyílás mellett, fél másodperc megvilágítási idővel dolgozzunk.

A hulló hóhelyek is fényképezhetők — bármennyire hihetetlenül hangzik is! Vigyázzunk azonban, hogy a hó ne hulljon a gép lencséjére. Vagy napellenzőt használjunk, vagy álljunk gépünkkel ernyő alá.

Legcélszerűbb megvilágítási idő, hulló hóhelyek fényképezésénél, egyhuzsonötöd másodperc, mert ez alatt az idő alatt a hóhelyek kis utat tesznek meg a levegőben és éppen ezen elmozdulás által jobban kifejezésre jut sűrűségük és irányuk.

Meg kell próbálni mindezt, nem sietve, felkészülve, — meg lesz az öröm és a haszon is.

EMCÉKEZZÜNK!

Benke József pomázi őrsbeli csendőrt 1884. január 4-én Izbégen a lázongó néptömeg megölte.

Dedinszky József 2. oszt. őrmestert, a kövesligeti őrs parancsnokát, ellenszegülő rutének Kövesligeten, 1919. január 5-én agyonlőtték.

Müller János szolnoki őrsbeli csendőr Beratban, Albániában, 1917. január 6-án maláriában meghalt.

Bárfi István trsztenai őrsbeli alőrmestert egy szerb komitácsi 1917. január 7-én Selance-n agyonlőtte.

Heresel Márton etyeki őrsbeli csendőr, menekülő büntettes üldözése alkalmával Etyeken, 1927. január 10-én saját szuronyába esett.

Galaba József ózdi őrsbeli csendőrt kincstári pénzzsállitmány fedezete alkalmával 1908. január 12-én, Ózd és Bánszállás között rablók agyonlőtték.

Nagy Imre alpári őrsbeli csendőr, címz. őrmester az orosz harctéren szerzett betegségében 1916. január 12-én Kecskeméten meghalt.

Szabó József 2. oszt. tiszthelyettes, a szerencsi őrs parancsnoka, veszélyes gonosztevővel harcolva elesett Mádón, 1924. január 12-én.

Szász Bálint csikmenasági őrsbeli népfelkelő tizedes, mint járőrvezető, járőrtársának a szuronyába szaladt, minek folytán 1917. január 13-án meghalt.

Varga József borcsai őrsbeli csendőr csónakon való portyázás közben 1912/1913. telén a Dunába esett. Így szerzett betegségében 1913. január 13-án Pancsován meghalt.

KATONAI ISMERETEK.

Az ejtőernyősökről.

Az ejtőernyőt a világháborúban és azt megelőzőleg repülőgépek pilótái, továbbá a léghajókra és megfigyelő léggömbökre beosztottak használták, ha törésnél, kigyulladásnál, vagy lelovásnál az élet megmentéséről volt szó.

Ezek a kizárólag mentőeszközként használt ejtőernyők zsákban voltak elhelyezve és hátra, vagy ülésre erősítve egy tartókötéll rögzítette a repülőgéphez. A végveszély esetén végrehajtott kiugrás után a tartókötéll kihúzta a zsákból az ernyőt, azt a levegő ellenállása kinyitotta, majd a tartókötéll elszakadásával egyidejűleg a kiugró a nyitott ernyővel kb. 5/mp. esési sebességgel földet ért.

A szakirodalomban kb. 12 éve vetődött fel a gondolat, hogy az ejtőernyő nagyobb csapategységeknek az ellenség háta mögötti kirakására is alkalmas lehet.

A kérdés gyakorlati megoldása terén úttörő az orosz hadsereg volt, mely valósággal nemzeti sporttá fejlesztette az ejtőernyős ugrást, sokat tett ennek népszerűsítésére és már 1938-ban 50.000 ugróval rendelkezett.

A közelmúltban lezajlott francia, belga, holland és norvég hadjáratokban nagy eredményeket felmutató alkalmazást nyert az ejtőernyős csapat és

ma már nincs a világon egyetlen számottevő hadsereg, mely ne foglalkozna behatóan a kiképzés ezen ágával.

Mivel az ejtőernyős csapat még katona szemmel nézve is rendkívüli képességeket követelő harcfeleadatokat hajt végre, érthető, hogy erre a szolgálatra csak kiválóan kiképzett magas értékű emberanyag alkalmas. Ez az elv az összes beosztottak szigorú kiválasztásában jut kifejezésre.

Az ugrás különlegesen erős, rendkívül rugalmas izomzatot, egészséges szemet és fület és gyors mozgási készséget kíván, hogy az ugró az ernyő nyitásakor jelentkező nagy rántást és a földetéréssel járó ütődést baleset nélkül tudja ellensúlyozni. Ezért az ejtőernyős kiképzésnél különösen nagy súlyt helyeznek a különböző tornagyakorlatokra és az ugrásnál megkívánt testmozdulatok helyes begyakorlására.

Az ejtőernyős az általánosan használt katonaruhától eltérően magasszárú gumitalpas cipőt, bélelt egybeszabott repülőruhát, repülősapkát és esetenként védőszemüveget visel.

Az ejtőernyős csapat nélkülözhetetlen harceszköze az ejtőernyő. Számítalan kivitelben gyártják. Az ernyő selyemből készül, felülete 40–60 m², több szeletből összevarrva. A szeletek zsinórban végződnek s ezek a hevederzethez vannak illesztve. A hevederzet a vállak, derék, hát és lábak összefogásával úgy rögzítik az ernyőhöz az ugrót, hogy azt az ernyő nyílásának pillanatában fellépő erős rántás egyenletesen elosztva éri. Az ugró rendszerint két ernyőt visel — egyet a hátán, egyet a hasán — és a nyitást egy kézmozdulatra működő fogantyú elhúzásával végzi.

Az ernyő nyitását az ugró kétféleképpen hajtja végre. Kezdő ugrónál az ernyő egy tartózsínórral a repülőgéphez lesz kötve, melyet ugrás után a zuhanó test súlya elszakít s így az ernyő magától kinyílik (kényszerkioldás). Gyakorlott ugró az ernyőt tetszése szerint, vagy a kiadott parancsnak megfelelően kézi kioldással hozza működésbe.

A repülőgépből való kiugrás a szokatlan és különleges behatások következtében az emberekből érthető idegenkedést vált ki. A megszokást azzal segítik elő, hogy 50–80 m. magas ugrótornyokat építenek és a kezdő ugrók innen hajtják végre az ejtőernyővel való leereszkedést. Többszöri végrehajtás után a legtöbb ugrónál jelentkezik a térben lebegés rendkívül kellemes és izgató érzése és így az ugró a kezdetben fellépő izgalmaktól megszabadul.

Az ugrás lefolyását a következőképpen képzeljük el. Ismételt repülés és az ezzel járó benyomások megszokása, majd többszöri kényszerkioldású ernyővel történő ugrás után kerül sor azon ugrások végrehajtására, melyeknél az ejtőernyő működtetését az ugróra bízzák. Egy gép, típus szerint 60–30 ugrót szállít. A gép vezetője az ejtőernyősök parancsnokának utasítása szerint repül, mialatt az ugrók megállapított sorrendben háttal a menetiránynak a repülőgép ajtajánál helyezkednek el. A parancsnok felszólítására a sorrakerülő ugró az ajtóhoz áll, karjait mellőn keresztezi és oly módon lép ki a gépből, hogy kissé előrebukott felsőtesttel, lábait teljesen kinyújtva, össze legyenek zárva. Az ugró a kilépés után fokozódó sebességgel zuhan alá, míg eléri az állandó 240/óra/sebességet (mpként 70 m.). Az ugró teste a szabadesés törvénye szerint zuhan a mélybe,

legtöbbször fejjel lefelé (az első 100 m. zuhanási ideje 4,6 mp., azután a gyorsulás következtében az esési idő állandóan csökken s az 5-ik 100 métert az ugró már 1,9 mp. alatt teszi meg, amely esési sebesség ezután állandó is marad). Az előírt testhelyzet megtartása az ejtőernyős legfontosabb feladatát képezi, mivel a zuhanás közben fellépő erők az ugró testét a veszélyes forgó mozgásra kényszerítik: ennek megakadályozására az ejtőernyősök különböző fogásokat és mozdulatokat használnak (a forgómozgás különösen veszélyes, mert ha nagy gyorsulással lép föl, a centrifugális erő következtében az agyban vérbőséget és az ugró ájulását idézheti elő).

Zuhanás közben az ugró a levegő ellenállását hatalmas zúgással érzékeli, miközben igyekszik testtartását úgy szabályozni, hogy állandóan lássa a földet s ahogy ahhoz közeledik, a távolság csökkenését számolással, vagy stopperórával méri. A földet 400 m-re megközelítve az ugró megrántja a kézi-kioldó fogantyúját, erre az ernyő kinyílik és a további utat 5/m. mp. sebességgel lebegve teszi meg. (Az ernyő nyitása a földhöz közelebb életveszélyes, mert ernyőhiba esetén már nincs idő ellenrendszabályra.)

Vakmerő ugrók nagy hidegvérrel és bátorsággal több ezer méter magasból is hajtanak végre késleltetett ugrást. Irodalmi adatok szerint például Jevdokimov orosz ejtőernyőugró rekorder 1934-ben 8200 m. magasról ugrott, 142 mp. alatt 7900 métert zuhant, s a magával vitt stopper órát figyelve, ejtőernyőjét csak a földtől 300 méterre nyitotta ki.

Az ernyő nyitásától a földre érés pillanatáig több érdekes fogást alkalmaznak az ejtőernyősök. Így például előfordul, hogy az ernyő nyitása után az ugrót a szél egy fecsoport irányába sodorja. Ebben az esetben az ugró a tartósinórok meghúzásával csökkenti az ernyő felületét, ezzel gyorsítja az ernyő süllyedését és így a veszélyes hely előtt ér földet.

Igen nehéz pillanata az ugrónak a földet érés. Ha nem sikerül azonnal talpra ugrania és az ernyő a széllel szemben ér földet, előfordul, hogy az ernyő több száz méterre is elvonszolja az ugrót.

A késleltetett ugrás előnye abban rejlik, hogy az ugró a levegőben csak rövid ideig vehető tűz alá és függetlenül magától a légáramlástól, a szándékolt helyen ér földet. (A szél terelő hatásának érzékeltetésére megemlítjük, hogy ha az ejtőernyős 2000 m magasból ugorva, azonnal ernyőt nyit, erős szélben 5—10 km-re a kiugrás helyétől érhet földet.)

Az egy gépben szállított ejtőernyősök rendszerint 600—1000 m. magasból egymást követve ugranak, magukkal víve egyéni felszerelésüket és fegyverzetüket (puska, pisztoly, géppisztoly, kézigránát), míg a nehéz fegyvereket (géppuska, aknavető, nehéz puska) és a löszert fémhengerekben elhelyezve kényszerkioldású ejtőernyővel engedik le a csapat után. A szállító repülőgépek oly alakzatban repülnek a kiugrási pont fölé, hogy az ugrók mennél kisebb területen szétszóródva érjenek földet. Földre érés után az egység a parancsnok jelére gyülekezik és a továbbiakban megkezdik előre begyakorolt és részletes parancsokkal szabályozott feladatuk megoldását.

A kiugrásnak sötétben való végrehajtása a látás hiánya, a leszállás veszélyessége és a vezetés nehéz-

sege miatt sok kockázattal jár, ezért csak kivételesen kis egységek alkalmazásánál jöhet szóba.

Az ejtőernyő komoly harcászati alkalmazást a világháború utolsó előtti évében nyert, mikor a németek és a franciák robbantó és felderítő járőröket ugrattak le. Az ejtőernyős vadászokat a jelenleg folyó háborúban kiváló sikerrel vetették harcba a németek. Különösen a norvégiai hadjáratban a narviki harcoknál igazolták az ejtőernyősök az újszerű felhasználás nagy jelentőségét. A narviki harcokban hihetetlenül nehéz viszonyok között (nagy hideg, hó, sziklás terep, túlerőben levő ellenség) a nagy távolságról odaszállított, majd kiugró német ejtőernyős kötelék, teljesen elszigetelt helyzetben két hétig tartotta állásait, míg azután felvette az érintkezést a nagy lendülettel előretörő német gyorscsapatokkal.

Jelentős és nagy kihatású sikerrel harcoltak a német ejtőernyős vadászok Hollandia és Belgium elfoglalásánál is. Meglepető támadással fontos repülőtereket vettek birtokba és az ellenség háta mögött hidak, útsomópontok, pályaudvarok megszállásával fel nem mérhető segítséget nyújtottak a földön harcoló hadosztályoknak.

Egy háború a feladatok sokféleségét ezernyi lehetőségben állítja a vezetőség elé. Ezek közül a legáltalánosabbak, a legnagyobb sikertígérők többnyire azok, melyeket az általánosan ismert eljárások mellőzésével vakmerően és meglepően lehet megoldani. Ily vonatkozásban nagy lehetőségek megvalósításához segíti a vezetőséget az ejtőernyős csapat.

Az eljárás megvilágítására egy példát ismertetünk a közelmúltban lezajlott hadjáratokból, melyet csak töredékesen ismertetett az egyik külföldi szaklap s így bizonyos fokban kiegészítésre szorult.

Az ellenség arevonala mögött kb. 150 km-re az egyik folyón kb. 150 m. hosszú kettős vágányú vasúti híd vezetett át. A felderítés megállapította, hogy ezen a hídon állandóan nagyarányú csapatszállítás irányul az arevonallal felé és több seregtest anyagutanszállítása is ezen keresztül nyer lebonyolítást. A vezetőség szükségesnek látta ennek a hídnak a kikapcsolását, vagy az azon átmenő forgalomnak a megbénítását. Ehez az első elgondolás az volt, hogy a kitűzött célt légibombázással oldják meg. A megelőző légifelderítés megállapította, hogy a híd igen erős légvédelem oltalmazza. Két nap múlva több bombázó gép támadást hajtott végre a híd ellen: ennek során a híd kisebb mértékben megromlásodott, az ellenség több bombázó gépet lelőtt s így a vállalkozás csak részben hozott sikert.

Közben a földi egységek sikeres támadása a vezetőségben azt az elhatározást érlelte meg, hogy a híd ejtőernyős vadászokkal veszi birtokba és éppen az előnyomuló csapatok további alkalmazására való tekintettel most már azzal a célkitűzéssel, hogy a híd sértetlenül kerüljön a saját csapat birtokába.

A híd elfoglalására egy nehéz fegyverekkel és műszaki egységekkel megerősített ejtőernyős század kapott parancsot, mely másnap a kora reggeli órákban, vadászgépektől kísérvé, kb. 20 repülőgépen szállítva, a hídtól 5—8 km-re levő, előzetesen felderített, kiugrási helyek légterébe érkezett.

Az egységek kiugrása után a szállító gépek nagy magasságban eredeti repülőterükre visszatértek, de ugyanakkor már egy másik repülő kötelék ismételt

állandó gp. és kisméretű bombatámadással a hidat védő egységek figyelmét kötötte le.

Az ejtőernyős század közben földet érve, motor-kerékpáros géppuskás csoportokkal lezárta a híd irányába vezető utakat, több robbantással az utakat járhatatlanná tette és úgynevezett gyorszárakkal a híd megközelítését a terep fontosabb részein át is megnehezítette. Ezt követőleg a nagy tűzerejű század géppuskáival, nehézpuskáival, géppisztolyaival és lángszóráival hareba lépve, a hidőrséget legyűrte és a kiugrástól számítva pár óra múlva a hidat már kézben tartotta.

Az ellenség első zavarából felocsudva, a híd visszaszerzését több ízben megkísérelte, ami tervszerűség hiányában nem járt sikerrel. De nem sikerülhetett már csak azért sem, mert délután a század egy újabb század kiugratásával erősítést kapott és a saját repülők — az ejtőernyős század nagy teljesítményű rádiójának rövid jelentésére — a hare nehéz pillanataiban gyorsan megjelentek és beavatkoztak.

Ez az ejtőernyős század a hidat két napig tartotta és az előnyomuló gyorscsapatoknak teljesen ép állapotban adta át.

Számtalan hasonló példa ismeretében ma már közzefogásba ment át az a tudat, hogy az ejtőernyős csapat hatalmas fegyver egy hadsereg kezében és olyan feladatok végrehajtására képes, melyeket rövid 10 év előtt még a legerősebb fantáziával is megoldhatatlannak tartottunk.

H... I...

A tolvaj.

Irtá: SALAMON JÁNOS tiszthelyettes.

Mogorva, hideg hózivataros az idő. Künn, a hólepte szántóöldeken szél söpri-fújja a havat. Úgy látszik, mintha a süvítő hóvihar az egész világot el akarná söpörni.

Méhész Kiss Jánosék tanyáján — noha éjjel 11 óra felé jár az idő — még lámpa világít. A kis, nyárfákkal szegélyezett tanya barátságos két ablak-szeme olyan szelíd, meleg, simogató nézéssel világít bele a zord éjszakába, mintha csak a jó Isten mindnyájunkat szerető, vigyázó két szeme lenne.

A behavazott kis barátságos tanyában Méhész Kiss Jánosék aznap disznót vágtak és most a disznótóri munkák elvégzése után, meleg szobában, Kerekes István sógorával, meg családjaikkal, csendes borozgatás és pipaszó mellett először a finomra sikerült hurkákat meg kolbászokat dicsérgetik, majd pedig rákerül a sor egyébre-másra. Vetések állására, világ folyására, végül a régi emlékek felsorolására.

A gyerekek a jól befutott búboskemence padkáján fujkálják, gyömszőlik a — majd apjuk dohányzacskójává váló — disznóhólyagot. Néha megáll kezükben a játék és odafigyelnek a nagyok beszédére. A kisebbek már édesanyjuk ölében félrebillent szöske fejcskőjükkel, elszenderedtek. Néha-néha megmozdul szájaeszkájuk, mintha álmukban tovább eszegetnék a jó kis hurka, meg kolbász falatoeszkákat.

Künn, a zord, havas éjszakában két kakastollas birkózik a jajgató, sivalkodó hózivattal. Alakjuk

feketén imbolyogva bontakozik ki a havas éjszaka homályából. Kalapjuk karimája és gallérjuk fehér a hótól. Kakastolluk kétségbeesett táncot jár a szélviharban, szinte úgy látszik, mintha minden egyes toll egy-egy vízbeúló, kétségbeesetten kapaszkodó, hadonászó emberkéz volna.

A két csendőr csak nehezen tud előre haladni a fagyott rögös dülőúton. Egy-egy erősebben nekik rugaszkodó szélroham meglátsítja haladásukat. Az útelágazásnál most egy szusszanásnyi időre megállnak.

Az öregebbik órát híz elő zsebéből, megnézi, elteszi. Utána mintha félig önmagának, félig társának mondaná, megszólal:

— Tizenegy óra. Éjfélre hazaérünk.

— Ejnye na! — teszi hozzá kíváncsán. — Nézen csak oda! Mi mozog amott, az út szélén? Ott a kisbokor előtt?

— Én úgy látom, tiszthelyettes úr — szólal meg most a fiatalabbik —, mintha valami gyerek húzna ott egy szánkót.

— No, az aligha lesz — fűzi tovább a szót az öregebb —, gyerekek ilyen későn nem szoktak szánkázni.

— Megnézzük!

— Nini, — szólal meg most ismét a fiatalabbik — abban a tanyában még fenn vannak. Ég a lámpa, világít az ablakuk.

Az öregebbik csendőrnek a tanya irányába sikklik egy pillanatra a tekintete és félhangosan mintegy önmagának állapítja meg: Méhész Kissék. Alighanem beteg valamelyik gyerek. Vagy disznót vágtak.

A széllel most egészen szembe kerültek s így a havon mozgó valami csak későn vette észre közeledésüket. Már egészen közel voltak hozzá, amikor a fiatalabb csendőr nevetve megszólalt.

— Kutya az, tiszthelyettes úr, egy féloldal szalonnával.

A szalonnával birkózó kutya a hangokra hirtelen úgy elszaladt, otthagya a féloldal szalonnát, mintha puskából lőtték volna ki.

Az öreg csendőr most megállt a kutya által otthagyt szalonnánál. Figyelmesen megvizsgálta a szalonna vonzóási nyomait, majd Méhész Kissék világos ablakú tanyája felé tekintve, megszólalt.

— Alighanem megvan a károsultunk is. No, itt ez az ujságpapír — tette hozzá, zsebéből egy ujságlapot kivéve —, felfogjuk vele és bevisszük a tanyába. Lehet, hogy keresik is már azóta.

Méhész Kisséknél ezalatt Kerekes sógor éppen azt mesélte el, hogy megjárták valamelyik évben Tóth Kovács János keresztkomájáék disznótórában. Amíg bent iszogattak vacsora után, azaz, hogy bizony már jól éjfél körül járt az idő, hát mind ellopták az eresz alá kitett szalonnát.

— Bizony, kend is megnézhetné apjuk a miénket, — szólalt meg most Méhész Kissné, ölében alvó kis Janikával — nem lopták-e el a gangrul.

— Ide nem tud idegen begyönni a mi Bundásunktól — vetette ellen a gazda.

— De azír megnizem! — tette hozzá.

Bundás a szalmakazal oldalába furódva, szendergett. Mert hát a disznótórral kapcsolatban ő is

Téli fényképezés c. cikkünkhöz.

gy. Takács fhdgy. felv.

úgy tele ette magát, hogy a jó meleg vackában őt is elnyomta a buzgóság. Így történt meg aztán vele az a nagy „kutya-szégyen“, hogy nem vette észre, amikor a nagy szél valami módon kicsapta a kerítés ajtaját, azon pedig a Jámbor Péter bácsiék tanya-őrző kuvasza — megérezvén a Méhész Kissék felől feléjük áramló kellemes disznótör szagot — beóvakodott és a tornác könyöklőjére megfagyni kiterített féloldal szalonnák egyikét óvatosan lehúzta.

Méhész Kiss gazda, ahogy kilépett a konyhaajtón, először is azt állapította meg: — „Hü, de kacifántos üdö van!“ Aztán a tornác könyöklőjére rakott szalonnákat kezdte olvasni. Kissé meghökkent, mikor egy merővel kevesebbet talált. Lenéz a tornácedeszka alá. Kívül-belül. Nem esett-e le? Nem találja. Kezd a füle melegedni. Lehetetlen, hogy ellopták volna! Hirtelen eszébe jut, hogy ha a kutya meg van, nem lohatták el a szalonnát. Vagy tán csak nem emésztették el azt is?! Kergetik egymást fejében a gondolatok.

— Bundás! — kiáltja el magát.

A kiáltásra szendergéséből felriadt Bundás kiugrik vackából s egy kis büntudattól is üzetve odarohan gazdája elé. Látja gazdája riadt tekintetét. Kutyaöszöntől indítatva szeme rögtön a sarkig kinyílt kerítésajtóra téved s mivel gazdája is éppen oda néz, csaholva ugrik, rohan a nyitott ajtón ki a dülóútra, melyen a két esendőr éppen akkor érkezett oda. Alig tudnak a kutjától bejutni a tanyaudvarba, annyira fogja azokat.

— Takaroc! hátra te! — kiáltja Méhész Kiss. Aztán a esendőrökre köszön.

— Hej, de ipp a legjobbkor gyűnnek az urak — kezdi. — Ippen most nízem, hogy egy darab szalon-

námát meg elloptak. Itt vót e a gangdeszkán. Nigy vót, oszt most egy hijándzik.

— Na, nem megmondtam kendnek, hogy be kellett vóna tenni a kamrába! Most oda a legszebb darab szalonnánk — sírta el magát a hangos beszédre szintén kiszaladt gazdasszony.

— Jézusom! Nahát ilyet! — kiáltotta el magát Kerekesné is, amint az urával, meg a disznóhólyagot gyömöszölő nagyobb gyerekekkel együtt ők is kisereglettek a szobából.

— Alighanem ez lesz az! — szólalt meg most az öreg esendőr. — Ott találtuk meg a dülóúton — folytatta — egy nagy fekete kutya vonszolta. Mire azonban odaértünk, úgy elszaladt, hogy meg se láttuk, merre ment. Máskor jobban vigyázzanak! Ha más baj nincs, mi tovább megyünk, jó éjszakát!

Méhész Kiss gazda a kerítés ajtóig kísérte őket.

Nem így azonban Méhész Kissné, aki mikor meghallotta, hogy a esendőrök a kutjától vették el a szalonnájukat, (azt persze elfelejtette megfigyelni, hogy milyen volt a kutya) — lekapta a tornácágason lógó görbebotját és neki esett vele Bundásnak.

— Tolvaj, bitang kutya! Kell neked szalonna? Hát nem elég neked, amit kapsz, még lopsz is! Nesze, tolvaj, nesze! — Mire Bundás észbekapott, úgy elverte, hogy az alig tudott kimenekülni a tanyából.

Másnap szegény bundás találkozott Jámbor Péter bácsiék kuvaszával. Kutyanyelven valószínűleg elbeszélte neki, hogy gazdasszonya ártatlanul elverte. Jámbor Péter bácsiék kuvasza azonban erre nem felelt, csak sanda, sunyi pofával hazaloholt. Így aztán sohasem tudta meg szegény Bundás, hogy ki volt az igazi szalonna-tolvaj. Lehet, tán még arra is gondolt, hogy a esendőrök...

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A tetteshez vezető út.

Beküldte: **BÓJTHE ALBERT** alhadnagy (Fülek).

1937 március 23-án Törtelen őrsszemlét tartottam. 17 óra tájban megjelent a laktanyában Keserü János* törteli lakos és jelentette, hogy Törteltől három kilométer távolságra, a kocseri út melletti kútban ismeretlen hullát talált.

Parancsomra Almási Géza thts. különítmény-parancsnok Szakács József őrmesterből és Kertész József csendőrből álló járőrt az ügy nyomozására azonnal kivezényelte, éspedig a helyszín gyors elérése céljából előfogaton. A járőrrel ment dr. Betegh Sándor községi orvos és Keserü János is. Utóbbi azért, hogy a járőrnek a kutat megmutassa.

A járőr a helyszínre 1937 március 23-án 18 óra 30 perckor megérkezett. A következő kép tárult eléje:

Törtel és Kocsér között elvezető megyei úton, a 3. km-szelvényénél dulakodás nyomait és vértócsát talált. Ettől a vértócsától öt méterre, egy közeli szőlőültetvény földjén ugyancsak vértócsa volt látható. A két vértócsa között levő útarokban egy barázdászerű ösvény volt látható, melyen a tettes az áldozatát húzta. Ennek a nyoma a vizesárok fenekén látható volt. A tettes az áldozattal 15 m távolságra megállhatott, mert ott szintén vértócsa volt látható. Ettől a vértócsától a tettes az áldozatot a gyepestől szélén, valószínűleg felemelve, vihette, mert a húzásnyom megszűnt. Ez az útrész a kúttól 31 méterre van. Itt újra vértócsa és a vértócsától egy méterre, a szőlőföldön egy teljes lábnyom volt látható. A tettes az áldozatot a 66 cm magas, fenyődeszkából készült kút kerítéséhez cipelte és a kútba lábbal lefelé ledobhatta. A kútban 140 cm mélységű víz volt. A kútvíz tetején a hulla sapkanélküli feje és a kabát gallérja volt látható.

A környéken több ember lábnyoma is volt látható, amit a báméskodók tapostak a járőr megérkezése előtt. Ez a helyszínelést természetesen megnehezítette, de különösen az okozott nagy nehézséget, hogy megelőző éjjel nagy eső volt s ez a homokos talajban minden lábnyomot használhatatlanná tett. Épígy elhomályosította az eső a vértócsákat és egyéb nyomokat is, ami azt mutatta, hogy ezek a nyomok az eső előtt vagy alatt keletkeztek.

A helyszínelést a beállott sötétség miatt csak 24-én lehetett folytatni, amikor úgyszólván semmi értékeset sem lehetett megrögzíteni az ismertett okok miatt.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A járőr a hullát a községi előljáróság útján a kútból kivétette. Dr. Betegh Sándor községi orvos a hulla fejének jobboldalán fejsze, vagy más éles tárgytól eredő mély vágásokat észlelt. A hulla mindkét lába térdben felhúzva, a karjai előretartva, merevek voltak.

A hullán fehér vászoning és gatya, kék szövetnadrág, mellény és kabát volt. A lábán keményszárú, viseltes csizma. A zsebei teljesen üresek voltak.

Rövidesen előkerült két Törtelen lakó útkaparó, akik a hullában Bárány Mihály törteli lakost ismerték fel. A járőrrel közölték, hogy Bárányt a felesége 1939 március 23-án a reggeli órákban kereste, mert a jászkarajenői országos vásárról nem tért haza.

A hullát a törteli hullaházba szállították, a járőr pedig betért a laktanyába és jelentette nekem, hogy a kútban talált hulla kilétét megállapították és gyilkosság látszik fennforogni.

E jelentés vétele után Almási Géza thts. külpk., Szunyog Ferenc törm., Ilonka Sándor cső. és én az ügy nyomozására azonnal szolgálatba indultunk.

Első feladatunk volt tisztázni azt, hogy néhai Bárány Mihály mikor, hova és kikkel távozott el lakásáról? Mennyi pénzt vitt magával a jászkarajenői vásárba és mit szándékozott vásárolni? A rajta talált ruházaton kívül milyen nagykabátot, vagy más tárgyat vitt még magával? Ha egyedül távozott el lakásáról, eltávozását megelőzően kikkel beszélt? Szomszédjai, ismerősei és rokonai közül voltak-e haragosai?

Az özvegy előadta, hogy néhai férje 1937 március 22-én háromnegyed négy órakor távozott el lakásukról azzal, hogy a jászkarajenői országos vásárra sertést vásárol. Magával vitt egy darab 100 P-s papír, négy darab két pengő és egy darab egy pengő ezüst pénzt és kb. egy pengő értékű 10 és 20 filléresket, összesen 110 P készpénzt. Ugyancsak magával vitt egy fekete posztóból készült nagykabátot, amelyen fekete gombok és fekete kötött prémgallér volt. A nagykabát bélése fekete alapú, kékeskék volt. A nagykabát külső jobb zsebe elhasadt és feltűnően össze volt varrva. Férje egyedül ment el a vásárba. Tudomása szerint senkivel sem közölték, hogy mikor megy és mennyi pénzt visz magával.

Mivel férje nem tért haza, 1937 március 23-án a kora reggeli órákban a keresésére indult s mert senkitől semmiféle felvilágosítást nem kapott, Törtel községből a lakására tért vissza. Aznap 21 óra tájban a csendőrrjárőr hívására a község házára ment s csak akkor tudta meg, hogy férjével mi történt. Hogy férjét ki gyilkolhatta meg és rabolta ki, sejtelve sines, mert férjét mindenhol szerették.

Mivel a helyszínből és az özvegy előadásából a tettes kilétére semmiféle támpont nem állott rendelkezésre, annak tisztázásához fogtunk, hogy néhai Bárány Mihály a jászkarajenői országos vásárra a vonatban kikkel utazott, a vásárban kikkel érintkezett, hol, mit vásárolt és milyen pénzzel fizetett.

Kökény János törteli lakostól az egyik járőr megtudta, hogy néhai Bárány Mihály a jászkarajenői országos vásáron tőle egy darab kocasertést vásárolt és előlegképpen 10 P-t adott azzal, hogy a sertésért járó 81 pengőt otthon fogja megadni. Kökény előadta még, hogy néhai Bárány Mihály Jászkarajenőn özv. Turi Mihályné kocsmájában egy liter bort fizetett és azt ketten megitták, mint

áldomást. Ő 1937 márc. 22-én 10 órakor a Jászkarajenőről induló vonattal hazautazott, néhajt még a korcsmában hagyta. Hogy azután mi történt vele és kikkel utazott, nem tudja.

Mivel Kőkenyitől sem sikerült olyan adatokat megtudni, melynek alapján a tettes kilétére lehetett volna következtetni, így annak tisztázására szorítottunk, hogy néhajt mikor, kikkel utazott vissza Jászkarajenőről Törtelre és nem tért-e be valamilyik kocsmába mulatni, mivel a sertés ára még nála volt.

A visszaütazásra nézve nem sikerült olyan adatokat beszerezni, amelynek alapján a tettes kilétére lehetett volna következtetni. Így elhatároztam, hogy a történeli korcsmákban fogom megállapítani, hogy néhajt Bárány Mihály melyik korcsmában, mikor, kikkel fordult meg, mit fogyasztott, milyen pénzzel fizetett és mikor, milyen állapotban, kikkel hová távozott el.

Az egyik korcsmában megtudtuk, hogy 1937 március 22-én kb. 19 órakor megjelent ott néhajt Bárány Mihály hetedmagával, bort rendelték és szórakoztak.

Megtudtuk azt is, hogy egyikük, Gögér István külön is rendelt egy pohár szódás bort, azt állva fogyasztgatta s közben ki-be járt és figyelte a vendégeket. Egy másik asztaltárs, Jámbor Péter kéményseprőségéd 22 óra tájban észrevétlenül eltűnt a korcsmából.

Mindkét ember felkeltette a gyanunkat. Gögér Istvánról tudtuk, hogy bűnözésre hajló s nem venne különösen lelkére egy gyilkosságot. A korcsmából való ki- és bejárása, a vendégek költekezésének figyelése és az a körülmény, hogy néhajval egy irányban és egy úton kellett hazamennie, csak erősítette a gyanut. Jámbor Péter kéményseprőségéd észrevétlenül eltűnéséből arra következtettünk, hogy előre ment néhajt útvonalán, lesbe állt s a nála volt éles kéménykaparóval fejbeverte és azután kirabolta áldozatát.

Azonnal intézkedtem, hogy mindkét gyanúsítottnál járőr jelenjék meg, a községi elöljáróság bevonásával tartson házkutatást és mindkettőt vezessék elő nyomozás céljából a község házára. Én pedig elhatároztam, hogy még egyszer megnézem a helyszínt s az elöljáróság igénybevételével kitakarítatom a kutat, hogy az áldozat hiányzó pénze, nagykabátja és báránybőrsapkája nincs-e ott. Abban is reménykedtem, hogy az ismeretlen tettes is beejthetett valamit a kútba, ami támpontul szolgálhat.

A nagy sár és eső miatt előfogatot vettem igénybe, így gyorsan elértem a helyszínt a segédkezésre velem jött emberekkel. A kút kitakarítása közben előkerült néhainak az éles tárggyal átvágott báránybőrsapkája, valamint a fehér bádognál készült dohányos tárcája, amiket a két útkaparó, kik a víz kihúzásánál segédkeztek, azonnal felismertek, mert néhajt őket a dohánytárcából többször megkínálta.

Átkutattuk a környékbeli kutakat, vizes árkokat, de eredménytelenül.

Helyszínelés közben egy megbízható embertől megtudtam, hogy néhajt neje Balog Bálint történeli lakossal szerelmi viszony folytat. Emiatt Balog is gyanussá vált, de hamarosan tisztázta magát, mert pontos alibit igazolt. Maradt hát így még két gyanúsított, Gögér István és Jámbor Péter.

Amint visszaérkeztem a második helyszínelésről, rövidesen beérkeztek a község házára a járőrök is a két gyanúsítottal. Közben bejelentettem az esetet a hírközpontnak és a nyomozó-osztálynak s nyomozó kirendelését kértem. Jelentést tettem a többi szükséges helyekre is.

Jámbor Pétert rövidesen szabadon bocsátottam, mert alibijét teljesen igazolta, Gögér István azonban fennakadt a szűrőben. A járőr jelentette, hogy Gögér padlásán egy véres kabátot és nadrágot, továbbá egy pár véres kapeát talált. Ugyancsak a padláson talált egy fehér kimosott inget is, mely tárgyakat őrizetbe vette. Néhajt eltűnt nagykabátja és pénze feltalálható nem volt. Gögér tagadott és arra hivatkozott, hogy a ruháján talált vérfoltok korcsmai verekedésből erednek. Hamarosan megállapítottuk, hogy valótlant állított.

A gyanu mindjobban Gögérre terelődött. Megállapítást nyert, hogy néhajval együtt, egy vonaton utazott Jászkarajenőre az országos vásárra és ugyancsak egy vonaton utaztak vissza, egy korcsmában mulattak, egy úton, egy irányban mentek haza. Hazaérkezésének időpontját igazolni nem tudta. Ama állítása is megdőlt, hogy a ruháján talált vérfoltok korcsmai verekedésből származnak. Ez különösen gyanussá tette. A vérfoltok keletkezésének firtatása egészen megzavarta. Utóbb azt igyekezett bizonygatni, hogy a vérfoltok orrvérzéséből eredtek. A padláson talált véres kapeára nézve pedig azt mondta, hogy három évvel ezelőtt a tenyük a szarvával orronütötte, minek következtében erős orrvérzést kapott. Akkor törölte az orrát a kapeába. Azt is állította, hogy 1936 október végén kukoricaszár-vágóval a jobb lábfejét elvágta és akkor is a véres kapeát használta.

Gyanúsított tagadásával szemben tisztázásra szorult az, hogy a ruháján talált vérfoltok valójában az ő véréből, vagy az áldozat véréből származtak-e?

A községi orvost felkértem, hogy a gyanúsítottól vegyen vért. A helyszínen talált vérből, az áldozat és a gyanúsított véres ruhadarabjaiból is egy-egy darabot, külön jelzéssel ellátva a m. kir. Országos Bűnügyi Vegyvizsgáló Bizottságnak beküldtünk. A vizsgálat eredményét a bizottság a különítmény parancsnoksággal közölte, mely szerint a vegyvizsgálát során megállapítást nyert, hogy gyanúsított ruháján talált vérszálak a helyszínen talált és a néhajt vérével egy csoportba tartoznak. Ezzel a gyanúsított bűnössége bizonyosabbá vált.

A kecskeméti kir. törvényszék által kirendelt boncolóbizottság 1937 március 26-án a néhajt hulláját felboncolta és halála okául fejsze vagy balta által okozott koponyatörést és agyronesolást állapított meg.

Almási tthts. külpk. a folytatólagos nyomozások és adatgyűjtések során 1937 április 2-án bizalmasan megtudta, hogy a kecskeméti kir. törvényszéki fogházban előzetes letartóztatásban levő Gögér István gyanúsított a valódi tettes, aki az elrabolt pénzt és nagykabátot a tanyájuk közelében fekvő Vass Dénes szalmakazlába rejtette el. Azt is megtudta, hogy nem fejszével, vagy baltával követte el a gyilkosságot, hanem ásóval, amit ugyancsak az említett szalmakazalban rejtett el.

Nagy baj volt, hogy a sok eső következtében a

mélyen fekvő területek víz alatt állottak. Az említett kazal körül is nagy területen 1 méter magas víz volt, így hozzáférni egyelőre nem lehetett. A víz szikkadásával azonnal megjelentek a járőrök a gyanúsított tanyáján s ez alkalommal a gyanúsított atyja tulajdonát képező szénakazal alatt a néhaitól elrabolt 81 P 20 fillért a barna bőrből készült tárcával együtt, valamint egy pár véres bakancsot, Vass Dénes szalmakazának tövében a véres ásót és ugyanazon szalmakazal tetejében a néhaitól elrabolt véres nagykabátot meg is találták. Ugyanezen házkutatás alkalmával gyanúsított atyja tulajdonát képező lakóház nádfedele között 1 drb. engedély nélküli forgópisztolyt, lopásból származó 430 P 48 fillért, különböző kerékpáralakatrészeket, gazdasági eszközöket, (kapa, kasza, stb.), 5 drb. ezüst és nickel zsebórát és 5 darab borotvát, egy ollót, valamint betöréshez használt vasdorongot találtak a járőrök. Ezekre nézve a gyanúsított hozzátartozói semmiféle felvilágosítást adni nem tudtak. Részességük nem volt megállapítható.

A különítmény figyelmét felhívtam, hogy a gyanúsított átadásával még ne tekintsék befejezettnek a nyomozást, hanem állandó adatgyűjtéssel és B. egyének beszerzésével igyekezzenek mindent elkövetni, hogy a bűncselekményt a bűnjelek kézrekerítésével teljesen felderítsék, mert ellenesetben a bíróság a gyanúsítottat felmentheti.

Almási tthts. külpk.-nak B. egyének igénybevételével sikerült megállapítani, hogy a gyanúsított már régebb idő óta szerelmi viszonyt folytat Tóth Margittal. Egy alkalommal azt mondta ennek a nőnek a gyanúsított, hogy van egy haragosa, akit eltesz egyszer láb alól. Körülbelül 1936-ban pedig borközi állapotban azt a kijelentést tette, hogy sok pénze van, amit a lakásuk tetőzetében rejtett el. Ugyanakkor azt kérdezte Tóth Margittól, hogy nem volna-e szüksége ébresztőórára, mert ha igen, szerez neki lopás útján.

A B. hálózat kiépítésével sikerült más bűncselekményekből származó bűnjeleket is előkeríteni úgy, hogy még 8 lopás derült ki Gögérre.

A kecskeméti kir. törvényszék fogházából a gyanúsítottat a különítményparancsnokság az adatok beszerzése után kikérte és a házkutatások során előkerített bizonyítékok elébetárásával beismerésre bírta.

Gögér István gyanúsítottat a kecskeméti kir. törvényszék 1937 június 23-án szándékos emberölés és rablás, valamint többrendbeli betöréses lopás és lopások vétsége miatt 15 évi fegyházra jogerősen elítélte.

A történeli különítmény parancsnoka és a beosztott csendőrök követésre méltó, fáradhatatlan munkával jutottak el az eredményhez, bizonyoságot téve arról, hogy a kitartás mindig célhoz vezet. A járőrök szolgálati óraszámja 124—290 között, a megtett út 100—300 km között mozgott. De ehhez a nagy teljesítményhez hasonló volt az eredmény is.

*

A szabadban előfordult bűncselekményeknél meglehetősen gyakori eset, hogy a helyszínt a járőrök, kíváncsiskodók, járóművek, vagy eső megváltoztatja, használhatatlanná teszi. Ilyenkor nehezebb helyzet előtt áll a nyomozó, de a nyomozás

továbbviteléhez így is megtalálja megfelelő gondolatmunkával az utat. Ez az út a leírt esetben az áldozat útjának lépésről-lépésre való követése, minden használható adat összegyűjtése és megrostálása volt. Egyik korcsmában megállapították, hogy valaki gyanusan viselkedett, figyelte a vendégeket. Egy másik ember is gyanus volt, mert olyan eszköz volt nála, amilyennel az áldozatot megölhették s a korcsmából észrevétlenül eltűnt. Egy harmadik ember azzal keltett gyanút, hogy az áldozat feleségével viszonyt folytatott. A tettes a három ember között volt, tehát a kiválasztás igen helyesen történt. Láttuk itt is a B. egyének nagy hasznát s a házkutatás megtartásának a legkisebb részletekbe menő szükségességét. Megszívlelésre méltó tanulságok ezek.

HALOTTAINK

Klein Márton csendőr (II. ker.), 1883—1887-ig szolgált,

Rákóczi Márton tiszthelyettes (VII. ker.), 1891—1909-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Boldog új évet kívánunk lapunk minden olvasójának!

Lapunk mai számához csatoltuk a múlt évfolyamunk tartalomjegyzékét.

Halálos baleset. December 10-én a berettyóújfalui elemi lőtérén tartott céllövészetben, lóháton pisztollyal való lövés közben *Högye Sándor* próbacsendőr lova megugrott, melytől nevezett próbacsendőr megijedt, miközben a kezében volt pisztoly elsült és a lövedék a hátul álló *Simon Ferenc* nt. őrmestert és *Demeter Ferenc* törzsrőrmestert találta el. A lövedék *Simon Ferenc* nt. őrmester bal felső karján, azután *Demeter Ferenc* törzsrőrmestert hasba találta. Mindkét sebesültet a berettyóújfalui kórházba szállították. *Demeter Ferenc* törzsrőrmestert megoperálták, de a leggondosabb orvosi kezelés ellenére, aznap éjjel a kórházban meghalt.

Fegyverhasználat. A büdsszentmihályi órs egyik járőre, december 16-án egyik tanyai lakosnál adóvégrehajtásnál karhatalomként megjelent. A tanyatulajdonos a zálogtárgy kiadását megtagadta, a járőrt, valamint a végrehajtót fejszével megtámadta. A járőr támadó ellen szuronyfegyvert használt, minek következtében annak balkezefejét megszurta. Sérülés 2—3 nap alatt gyógyul. A járőr tagjai nem sérültek meg. Támadót a járőr elfogta.

Honvédegyén megtámadása. December 14-én Szank községben Gelbmann Pál munkásszázadbeli hadnagyot a község utcáján 3 egyén bottal megtámadta. Nevezett hadnagy pisztolyból a támadókra lőtt, majd a támadók elfogása végett a munkásszázad 3-ik szakaszát riadóztatta. A riadóztatott szakasz láttára az összegyűlt tömegből egy egyén ijedtében a községháza udvarába menekült. A riadóztatott szakasz, valószínű abban a tudatban, hogy a községháza udvarába menekült egyén a támadók egyike lehet, a községházát a magukkal vitt ásóval és lapáttal megrohanta és a községházának az utcára nyíló ajtaját felörték és a bemenedült egyént a községházán keresztül. Ez addig tartott, amíg a csendőrijárőr a helyszínen megjelent és a munkásszázad tagjait, illetve az ott jelen volt tömeget szét nem oszlatta. Sérülés nem történt.

Csendőrségi Közlöny. 26. szám. Szabályrendeletek. Külföldiek magyarországi érdekeltségeinek elidegenítése. Egyes takarmány vetőmagvak forgalmának korlátozása. Az áralakulás szabályozására és ellenőrzésére vonatkozó jogszabályoknak a visszacsatolt keleti és erdélyi területen hatálybalépése. A világítás korlátozása és a nyilvános helyiségek zárójának szabályozása. Repülőgépek jelzéseit tartalmazó táblázatok és füzetek kiadása. A vendéglőkben, kifizésekben, kocsimákban, kávéházakban és kávémérésekben kiszolgáltatható ételek korlátozása. A szén kereskedői forgalmának korlátozása.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott feljelentési jutalékok. A szombathelyi III. kerületben Bebesi László tiszthelyettes és Magyar István csendőr együtt 15 P feljelentési jutalékban részesült. A jutalékok felajánlották a csendőrségi jutalmazási alap javára. A felajánlott összeget a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Az Országos Tisztviselők és Kaszinó Egyesület közleménye. Előadások 1941. január hónapban. Az O. T. K. előadása: Január hó 27-én: „A német hadászati vezetés méltatása az angol háború kezdetéig.” Vetített képekkel. Előadó: *nemes Zsedényi Zoltán* vk. alezredes. Ezen előadáson csakis az O. T. K. tagjai vagy külön meghívóval rendelkezők jelenhetnek meg. (Hölgyek nem.)

A Magyar Földrajzi Társaság előadása: Január hó 13-án: „Az anatóliai törökök élete.” Vetített képekkel. Előadó: *Tagán Galimdsán*, a Magyar Néprajzi Múzeum őre. Ezen az előadáson az O. T. K. tagjain kívül, családtagok, sárgaszínű állandó meghívóval rendelkezők, valamint az előadásra külön meghívottak (hölgyek is) részt vehetnek. Az előadások 18 órakor kezdődnek.

OLVASÓINKHOZ. Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozás bejelentésére használják a borítólapunk utolsó oldalán levő és kivágható nyomtatványt, amelyet 2 filléres bélyeggel küldhetnek be hozzánk. Csak az ilyen módon bejelentett címváltozást vesszük tudomásul.

UJDONSÁGOT legelőször, leggyorsabban, magyar sorokat, egyes bélyegeket, külföldi sorokat, bélyegeket, hiánystájk kiegészítését. **CSEPREGHY-nél**, főmegárút legmagasabb áron adhat el **CSEPREGHY-nél**, IV., Eskü-tér 8.

ÓRA ezüst **ÉKSZER** arany **AJÁNDÉKTÁRGYAK**-at **SZERAFIN GYULA** órásmester és ékszerész-nél. **Budapest, Krisztina-tér 2. sz. Roham utcai oldalon.** A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezmény.

Ha petróleummal világít **Aladdin** lámpát vegyen! **Aladdin** RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

Gallicza Gyula írógép üzeme **Budapest, V., Zrinyi-utca 16. Tel.: 127-637** Az összes rendszerű írógépek, kedvező fizetési feltételek mellett is.

Polgári iskolát végző csendőrök figyelmébe. A pécsi IV. honvéd vegyesdandár polgári iskolai előkészítő tanfolyamain — ahol egy évig mint előadó és két évig mint tanfolyamvezető működtem — szerzett tapasztalatok arra ösztönöztek, hogy kizáróan a m. kir. honvédség és csendőrség tagjainak polgári iskolai magánvizsgákra előkészítésével foglalkozzam. A tanfolyamra minden csendőr jelentkezhetik, bárhol teljesít is szolgálatot, mert a jelentkezőket levelezőoktatásban részesítem, úgyhogy tanulmányait mindenki az állomáshelyén, önképzés útján folytathatja, csupán a vizsgák előtt kell 2-4 hétig nálam tartózkodni, ahol akkor a tanulók délelőtt és délután is alapos oktatásban részesülnek. Erre csak szabadon van lehetőség. A személyes oktatás tartama alatt a magántanulók elhelyezéséről és étkezéséről az étkezési pénz ellenében gondoskodom és így a nálam tartózkodás nem jár nagyobb költséggel, mint az őrön. Az oktatás legalább egy havi előkészítési díj befizetésével veszi kezdetét. Vizsgáznunk lehet az év júniusában, decemberében és kivételes esetekben szeptemberben. Tehetséges tanulók az első és második osztályból összevont vizsgát is tehetnek. Ha valakinek a négy középiskolája már megvan és érettségét szeretne tenni, úgy arra is előkészítem. Az első polgári letevéséhez legalább négy elemi szükséges; ha ez valakinek nincs meg, az elemi iskola negyedik osztályára díjtalanul előkészítem. A honvédség, határőr- és csendőrség sok tagját készítettem elő szép eredménnyel. Buzdításul megemlítem, hogy magam is, mint teljesen árva, minden támogatás nélkül, magánúton végeztem el tanulmányaimat. Öt középiskolával vonultam be és mint katona érettségiztem, elvégeztem a kereskedelmi akadémiái tanfolyamot, az egyetemet és két doktori diplomát szereztem. Többek érdeklődésére közlöm továbbá, hogy az őrökön lakó nők csendőrök fiú- és leánygyermekének magánúton való előkészítését is vállalom. Ezek természetesen külön csoportban részesülnek oktatásban. Ez főleg a nehéz helyzetben levő, többgyermekes családokra kedvező, mert az iskoláz-

BUTORT

bizalommal vásárolhatunk MESTITZ butorüzletében **KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-u. 30.** Kedvező fizetési feltételek. ALAPÍTÁSI ÉV 1869.

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók **Csendőröknek részletre is**

MOGYORÓSSY HANGSZERMESTER

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegysék ingyen

HEGEDÜS

író és számológép vállalat **BUDAPEST, V., Szabadság-tér 7.** Telefonszám: 12-32-90.

BERTALANNÉ

keresztény bútorszálon

Málók, ebédők, kombinált szobák, könyhák, előszobák kárpitos különlegességek. **FIZETÉSI KEDVEZMÉNYÉKI** **Budapest, VII., Rákóczi-út 82. I. emelet** Telefon: 22-31-31. Díjtalan ajánlat. Vidékre ajánlatot küldök.

MOST JELENT MEG! A m. kir. Honvéd Térképszeti Intézet **ZSEB-ATLASZA** 32 old. térkép. Ára csak 50 fill. Az összeg bélyegben is beküldhető. Bérmentes szállítás. **KÓKAI LAJOS** Budapest, IV., Kammermayer K. -u. 3.

tatási költség így lényegesen kevesebb, mint a rendes tanulóknaké, akiket tíz hónapon át a távoli városban kell iskolába járatni. Minden levélben való érdeklődésre kettős válaszbélyeg ellenében készséggel adok felvilágosítást. Német, francia és angol nyelvek, továbbá számtan és mértan tanítását külön is vállalom. *Dr. Stímácz Dömjén* Budapest, VI., Aréna-út 140. fsz. 12.

Csendőr-naptárból rendelhet 40+12 fillér (bélyeg) beküldése mellett e hó 15-éig.

Melléklet. Lapunk mai számában a csendőrörsök példányaihoz Falinaptár-mellékletet csatoltunk.

Szent tüz c. kötetben adta ki válogatott költeményét *Rostás József* tőzszórmester. A könyvhöz vitéz *Rátz Jenő* ny. honvédelmi miniszter úr *Ónagyméltósága* írt meleghangú ajánló sorokat.

A könyv megrendelhető a szerzőnél (Kispest, Dobó Katica-utca 76. I. 6.) Ára fűzve 190 P, kötve 3 P.

„Egyszerű ennek a könyvnek a köntöse, minden cifraságtól mentes — mondják az ajánló sorok — de gazdag és pompás a tartalma, szívet felemelő és lelket üdítő. Igaz magyar ember forró magyar szívének igaz hangja szólal meg minden mondatában...”

A karácsonyfa életéről közöl érdekes cikket a Búvár nagyterjedelmű, karácsonyi száma. A gazdag folyóiratban cikket írt *Tonelli Sándor* a zsinat városáról, *Trentórol*, *Koczkás Gyula* a légi fényképek kiértékeléséről, *Urbányi Jenő* a teniszkönyökről, *Gáspár Gyula* a székely borvizekről, nemes *Suhay Imre* Távol-Kelet stratégiai helyzetéről, *Simon Béla* a romániai földrengésről és *Bicskei Jenő* a fővároskörnyéki vasúthálózat fejlesztéséről. Ki kell még emelnünk: *Haltenberger Mihály*: Két világbirodalom, *Varga István*: Budapest távfűtése hőforrásokkal, *Lukács Károly*: Miből lesz a fogast? *Pongrácz Sándor*: A szellemi munka fokozása és *Mitsch János*: Egyik vért lövel... című cikkét. A Tudo-

mány műhelyéből és a Búvár szellemi sportja egészíti ki a kiváló folyóiratot, amely *Cavallier József* dr. szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg.

Ki tud róla? *Falticska Gusztávné* Felsővisó, Füzes u. 20. sz. lakos keresi testvérbátyját, *Illés Józsefet*, aki 1916-ban a románok elől elmenekült és abban az időben őrmesteri rendfokozatban volt. *Portik Lukács Jánosné* Gyergyóremete, III. 1124. sz. lakos keresi unokatestvérét, *Balázs Lőrinc Antalt*, aki 1912-ben lépett be a csendőrséghez és 9 évvel ezelőtt írt utoljára Gyoma községből. *Kéri Andorkó Sándor* igazgató-tanító, erdőszádai lakos — az erdőszádai őr útján — keresi *Jaksa* tiszthelyettesét, aki 1916—1918-ig az erdőszádai őrsön — mint őrsparancsnok — teljesített szolgálatot. *Jaksa* tiszthelyettes jelenleg 62—63 éves lehet. Aki a keresett személyekről valamit tud, közölje a megadott címeken.

SZEMÉLYI HIREK.

Előléptek alhadnaggyá: a budapesti I. kerületben: vitéz *Nyitrai István* tiszthelyettes; a pécsi IV. kerületben: *Fineza Endre* tiszthelyettes.

Új őrsparancsnokok: a budapesti I. kerületben: *Kürti Gergely*, *Kévés József* tiszthelyettes; a székelyfehérvári II. kerületben: *Halmos József I.*, *Szigeti József*, *Dencsházi Ferenc*, *Németh József I.*, *Szabó József XII.*, *Biharszegi György*, *Kajdi István*, vitéz *Tatár Balázs*, *Mészáros László I.*, *Szalai Márton*, *Bacsa Lajos*, *Simon Mihály* tiszthelyettesek *őrsparancsnokká*. *Kőszegi Károly* tőzszórmester v. ideiglenes *őrsparancsnokká* kinevezettek.

Véglegesítették: a budapesti I. kerületben: *Sinkó István*, *Gyűrű László*, *Illés Dániel*, *Kovács Gyula II.*, *Rajna Imre*, *Fülöp István*, *Bán Sándor*, *Németh János I.*, *Pálszabó Mátyás*, *Losonczy Miklós*, *Takács Lajos I.*, *Perbíró Sándor*, *Bánkúti János*, *Nyiri Lajos*, *Földesi István*, *Miskolezi József*, *Kiss Imre*; a székelyfehérvári II. kerületben: *Horváth Lajos*, *Aranyosi József*, *Hári Mihály*, *Balogh József*, *Csahók János*, *Féjes István*, *Horváth Károly*, *Horváth László*, *Kató Gyula*,

Mi bármely rendszerű

Írógépet, Kerékpárt, Rádiót

ROZNÁR JÓZSEF cégnél vásárolunk

Alkatrészek SZOMBATHELY, Szt. Márton-u. 20. • Telefonszám: 214.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedveső fizetési feltételek. Megbízható keresztény cég. Szakszerű javító üzem.

ZOHNA GYÖRGY
ASZTALOSMESTER

géperőre berendezett amerikai rendszerű irodabutor üzem.

Telefon: 14-37-14. **BUDAPEST, VIII., Tömő-utca 19.**

Bármely márkás **RÁDIO** vételénél forduljunk bizalommal

Gazelli Árpád céghes

Kolozsvár, Mátyás király-tér 2. városháza. Villanyszerelés, rádió javítások és alkatrészek, asztalárok. Kedveső fizetési feltételek.

Gyűjtőorgalom Szállítás Vámozás Beraktározás Lombardirozás.

BORON TRANSPORT Compagnie
nemzetközi és tengerentúli szállítványozás.

MAV. belsőldi áruszállítási ügykezege. Baross Szövetség tagja
Hajósai képviselet.

Központi iroda: Budapest, V. Szé. István-krí 4. Tel.: 114-285, 123-124 Távirat: Wadep.

SAPKA különlegességek és felszerelési cikkek

Baross-tér 4. szám, a Keleti p.u. közelében.

Szíves támogatást kér **HOKSÁRI JÓZSEF**

KLETT EDVIN
VÉSNÖKI INTÉZETE ÉS DOMBORNÝOMDÁJA

Budapest, VII., Klauzál-u. 4. Őskeresztény cég!

Telefon: 139-128. Postatakp. csekkszám: 54.212.

ARCHÓ IRODAGÉPEK SZAKÜZLETE
OLÁH MIHÁLY BUDAPEST, V., SZALAY-U 5/a Tel: 118-995

Az összes rendszerű író és számológépek és kellekek raktáron Köztisztviselőknek nagy fizetési kedvezmény.

AZ **ETERNA-ÓRA**

olyan, mint a katona, teljesen megbízható, pontos és kitartó. Világmarika 1856 óta.

Soós Gyula, Bényei Kálmán, Laczó Vilmos, Klement Alajos, Csahók József, Pál Gyula, Fenyvesi Lajos, Békefi Károly, Filótás István, Horváth István VI., Gere László, Horváth József II., Tóth István II., Tóth Mihály, Németh Kálmán-László, Kovács László I., Kiss János III., Csókai Márton, Hosszúhegyi Elemér, Lenti Mihály, Németh Ferenc, Szili Imre, Horgonyi István, Magyar Pál, Inezédi Lajos, Dévényi István, Csákvári László, Lendvai József, Ladi István, Csapó Gyula, Kelemen Mihály, Illés Lajos, Kiss Kálmán, Fülöp László, Magyar István, Vida Gyula, Horváth János II., Martoni István, Nagy István IV., Tóth István I., Balogh Mihály, Tihanyi Márton, vitéz Fábrián József, Altmann István, Bodó Béla, Császár József, Bebesi László, Horváth József VIII., Erdélyi Ferenc, Kovács János II., Várhelyi Ferenc, Varga János I., Németh József V., Fehér István I., Balázs Gyula, Imre Miklós, Dusfi Imre; *a pécsi IV. kerületben:* Bánfal István, Horváth Ferenc II., Kelemen Gyula, Lovas János, Molnár Jakab, Szép János, Zima István, Horváth József VII., Horváth István III., Kovács János VIII., Kincses Mihály, Ódor János, Varga Lajos II., Facskó György, Faragó Lajos, Fodor István, Gali Lajos, Hollósi György, Magyar Antal, Maros György, Pintér Lajos, Szederkényi Ferenc, Turi János, Vicze József, Pásztor István, Bakán József, Csuka József, Góg András, Borsos Ferenc, Zámbo Lajos, Fehér Ferenc, Szabó József IV., Németh János VI., Bognár János, Hernel István, Gebel János; *a debreceni VI. kerületben:* Vincze István, Biró András, Gál Antal, Kerekrethi János, Gáspár György, K. Kiss Sándor, Császi Lajos, Lengyel Lajos II., Adám Sándor, Elek Zoltán, Kóti Gyula; *a miskolci VII. kerületben:* Biró László, Belec János, Kékesi Antal, Czece György, Császár Imre, Dombóvári Vilmos, Kormányos Jenő, Hernádi István, Mészáros János, Szegedi János, Tóth-Szabó Pál, Bene János, Barta Béla, Fecske György, Rozgonyi Károly, Orosz János, Cili Mihály, Molnár Gyula, Mogyorósi György, Nagy József-János III., Márki Ferenc, Molnár János VI., Nagy Pál-István, Pál Imre, Tokár István, Besenyei Lajos, Oszlánczi József, Barta István, Bakó Ferenc, Szabó István I., Ujvári Ferenc, Szabó Mihály, Varró János, Nagy Kálmán, Danisz István, Zsikai Lajos, Bodnár Árpád, Várhalmi József, Varga Lajos III., Gergely András, Vizi József, Gombos György; *a kassai VIII. kerületben:* Dombóvári József, Demeter Sándor, Dénes Imre, K. Csató Lajos, Osur Pál, Dies István, Balázs Gyula, Józsa János, Kocsis György, Marosvári József, Molnár Gábor, Varga József II., Nagyházi László, Révész Gyula, Pole Péter, Rátkai Antal, Subecz István, Nagy László, Huesa János, Demeter Elek, Bajnai Lajos, Hézsai András, Torma Mihály, Korcsog Pál, Földi János, Adám Sándor, Danku Balázs, Rimóczi Imre, Irházi Sándor,

Szombati Béla, Katona József, Hulyák Tibor, Károly Albert, Ocság László, Pintér Gábor, Szamos Mihály, Mester István, Gerzsenyi Béla, Czimbalmos József, Cserta István, Fehér István, Szatmári Ferenc, Gombos László, Kokavecz Károly, Hornyák István, Bikás József, Molnár Béla I., Szabó János I., H. Tóth Mihály, Gácsi János, Ardó Lajos, Barta József II., Lukács István, Terjéki Ferenc, Sutus István, Hódos Sándor, Czeplédi Imre, Szabó István IV., Csonka Vince, Fodor István I., Kiripóczy László, Bodó Antal, Majoros Béla, Harsányi Sándor, Száki Sándor, Détári Dezső, H. Hegedüs László, Juhász István II., Barna Mihály, Petendi János, Gál István, Prágai Mihály, Balogh Ferenc, Jenei István II., Fazekas József, Nagy Dezső, Körösladányi István, Kolozsvári Gusztáv, Molnár Nándor, Bozóki Flórián, Varga Lajos, Csányi Nándor, Kovács Ferenc II., Garabon József, Árpádfalvi György, Verbóczy Gyula, Vida Sándor, Bujdosó István, Kiss-Baranyi Antal, Szabó Miklós, Csikós János, Kalászi József, Darai Ferenc, Koós Sándor, Kárándi Béla, Tavasz András, Talpas István csendőrök a próbaszolgálati idő letelte után.

Vitézzé avatás: a kassai VIII. kerület állományába tartozó *Sarkai István* csendőrt a Kormányzó Úr Ó Főméltósága vitézzé avatta.

Há-asságot kötöttek: dr. Mezlényi Egon főhadnagy Kriztinkovich Erzsébet úrhölgygel Budapesten; *a budapesti I. kerületben:* Szöllösi Antal őrmester Menyhárt Katalinnal Várpalotán, Kiss István őrmester Bukor Erzsébettel Vecsésen, Győrei József csendőr Pázmány Vilmaival Budapesten, Horváth Béla őrmester Topler Ilonával Pestszentimrén; *a székesfehérvári II. kerületben:* Hajnal József törzsőrmester Szeredi Máriaival Dunaszegen, Németh József őrmester Fejes Ilonával Ráckevén, Ihász Gyula őrmester Takács Juliannával Tápon, Szemerszky László csendőr Fekete Erzsébettel Dercsikán; *a szombathelyi III. kerületben:* Horváth Lajos I. őrmester Szabó Ilonával Türrén, Nagy Antal őrmester Mester Annával Nagycenken, Kerekes János őrmester Sarang Rozáliával Balatonszárszón; *a pécsi IV. kerületben:* Várnagy Lajos őrmester Ábrahám Irmával Értényben, Bán Gyula törzsőrmester Deli Teréziával Kaposszekényben, Molnár István V. őrmester Kata Rozáliával Szabadszentkirályon, Zengő Károly csendőr Tóth Margittal Pécsen, Sándor István II. törzsőrmester Turbéli Teréziával Kővágószőlősen, Bérczes Lajos I. tiszthelyettes Huri Máriaival Helesfán, Szabó István IV. őrmester Czeplédi Ilonával Jákon, Fekete Károly őrmester Györgypál Ilonával Békéscsabán, Babos Lajos őrmester Tóth Katalinnal Csurgón, Nagy János III. őrmester Zsiros Erzsébettel Tengelczen, Kovács János III. törzsőrmester Csók Teréziával Vízváron, Öry Sándor őrmester Kéri Máriaival Attalán, Ge-

IRIBON

RUHAZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is

ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

Kerékpár, írógép, Rádió és Gramofon

legolcsóbban **II. Varga József-nél**

RÉSZLET! CSERE!
J A V Í T Á S I! **GYÖR, Árpád-út 50-**

Írógépek legkedvezőbb fizetési feltételekkel kaphatók

HÖNSCH JÁNOS hadirokkant-műszerésznél szakszerű javítóműhely, vétel, eladás, csere. Bpest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 34. Tel.: 12-40-06.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Sőtőr-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32. Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi ghl. levonás mellett: **egyen ruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!**

SZEMŐVEGEK, LÁTCSÓVEK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK és KELLÉKEK

legolcsóbban beszerezhető **BARNA ANDOR**

látzerspecialista, M. Kir. Honvédség, Mabi, Otha, Háv, Posta stb. szerződéses szállítója, optikai és fotoszaküzletben. Budapest, VI., Andrásy-út 26. Telefon: 516-546. (Operaház mellett) Vidékre kézzel a hűd árnyalattal foto vagy látcső árjegyzéket.

Alapítási év: 1921

Telefon: 144-192

KOZÁK ANTAL

szűtkoszos mester. Kardműves- és lakatosüzem

FÉMCSISZOLÁS, CHROMOZÁS, NIKKELEZÉS, AUTÓGÉNHEGESZTÉS
Budapest, VIII., Üllői-út 58. (Futó-u. sarok, villamosmegálló)

Megbízható jó

BÜTORT csak mesternél rendeljen.

HORVÁTH MIKLÓS

lakberendező-kárpitosmester

GYÖR, Deák Ferenc-utca 20.

Méltányos árak! • Óskeresztény cég. • Alapítva: 1900-ban

recesér András törzsrőmester Turi Annával Tolnán, Tavas István tőzsrőmester Juhász Máriával Csökölyön, Halász Antal tiszthelyettes Csankó Máriával Dőryzombán, Varga Lajos I. őrmester Varga Ilonával Szombathelyen, Szabados Imre őrmester Illés Máriával Somogyon, Molnár Lajos őrmester Schwarz Máriával Pécsen, Fenyves János őrmester Borbás Annával Lakocsán, Deák Vendel törzsrőmester Nagy Máriával Nagydorogon, Somos Mátyás őrmester Kovács Juliannával Belvárdgyulán, Oszlánci József őrmester Kis-Sánta Juliannával Bogádmindszenten; *a debreceni VI. kerületben:* Békés Gyula tiszthelyettes Tóth Julianna özvegyvel Csengerujfalun; *a miskolci VII. kerületben:* Székely János őrmester Juni Rozáliával Feldebrőn, Szabados Sándor tiszthelyettes Zombori Adállal Bareson; *a kassai VIII. kerületben:* Nagy Károly I. törzsrőmester özv. Dudaskó Józsefné szül. Lányi Irénnel Rudabányán, Almási János őrmester Pozsgai Terézszel Sajóhidvégen.

Született: *a budapesti I. kerületben:* Takó Ferenc őrmester feleségének Erzsébet leánya; *a székesfehérvéri II. kerületben:* Galambos János I. törzsrőmester feleségének Miklós fia, Mecsesi István tiszthelyettes feleségének Tamás fia, vitéz Németh János őrmester feleségének József Kázmér fia, Pogrányi József törzsrőmester feleségének Erzsébet-Katalin leánya; *a szombathelyi III. kerületben:* Váradi Zsigmond tiszthelyettes feleségének Etelka leánya; *a pécsi IV. kerületben:* Kiskárpáti János törzsrőmester feleségének János-Attila fia; *a debreceni VI. kerületben:* Csomós József tiszthelyettes feleségének Sándor-Ferenc fia; *a kassai VIII. kerületben:* Medgyesi Lajos I. tiszthelyettes feleségének Lajos-Albert fia, Kása György tiszthelyettes feleségének Mária-Terézia leánya, Györfi János törzsrőmester feleségének Olivia Magdolna leánya, Viasz István törzsrőmester v. feleségének Mária leánya, Fekete Károly törzsrőmester feleségének Éva-Róza leánya, Rónyai József őrmester feleségének Gábor-József fia.

Halálozás: Varga József II. őrmester Borbála leánya Csanádapácán, Szalka János törzsrőmester Piroska leánya Kübekházán meghalt.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átsziszolálásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímezett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellege alatt. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy útjegyű számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Pallagi Jánosné

egyen és polgárisapka készítő mester

Budapest, VI., Eötvös-utca 30.

Öskeresztény Iparos.

IRÓGÉPEK

PAPÍRÁRUK
ÍRÓSZEREK

KIRÁLYFALVY-tól

a legkedvezőbb részletre

MISKOLC,
Horthy Miklós-tér 18.

Csendőrijárőr

éjjeli portyázásain csak

Pertrix

elemmel világítson

Minden szaküzletben kapható!

Katonai kitüntetések

szalagok, miniatűrök:
kistétényi WALTHER E.

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca 6. félemelet 5.

KUNCZE BÉLA

ezüstkoszorus kötélgyártó mester

üzeme: Bpest, III. Árpád fejedelem útja 81. Telefon: 162-346
iroda: Budapest, III. Raktár-utca 39 sz. Telefon: 162-479

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVAJCI ÓRA.

DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyeget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pⁿzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapon tegyék.

1915. A kéredezett cím: Szeged, I., Lőw Lipót-u. 13/b.

B. J., Ujszász. A derékszíjat is fel kell kötni.

Szeretném tudni. 1. Az a körülmény, hogy az ara, vagy akár a csendőr is hadjárva, nem ok a nősülési engedély soronkívüli elnyerésére. Az ilyen okokat a lehető legkisebb mértékre csökkentik, mert minden soronkívüli engedélyezés háttérbe szorít egy régebben várakozó bajtársat. Az engedély soronkívüli kiadására okul szolgálhat pl. az, ha a támogatásra szoruló arának minden hozzátartozója elhal. Az Ön esetében még nincs így. Hogy mikorra várhatja az engedélyt, nem tudhatjuk. Ez a nők százalékarányszámától függ. Az Ön érdekében mondjuk, hogy legyen türelemmel, ma már jóval kevesebbet kell várni, mint a régi bajtársaknak. 2. Az őrsparancsnokiskola e hó 3-án kezdődik Szombathelyen azok részére, akiknek őrsparancsnokképzése 1940 tavaszán félbeszakadt. Legutoljára az 1925–27. toborzású évfolyamokat vezényelték. 3. A Csendőrségi Zsebkönyv január végén, vagy február első felében jelenik meg. 4. A lapot azért nem kapta meg, mert címváltozást nem jelentett nekünk.

Körösmező. 1. A közzétételéből étkező nő csendőrök a Cs–20. Határozványok 26. a) és b) alpontja alapján fizet-

nek 20%-kal felemelt napibetétet. 2. A magyar állampolgárságot kell a B. M. úrtól kérni s ezenkívül — ha idegen hadseregben, illetve csendőrségnél szolgált előzően — erre vonatkozó okmányt, igazoló írást kell csatolnia. Ennek alapján kérni kell az előző szolgálat beszámítását, mert különben figyelmen kívül hagyják.

Kémia. Önöket a honvédség hívta be nemténylegesen szolgálatra, ennél fogva a honvédségnél a nemténylegesek részére megállapított illetmények élvezetében állottak. Ez általában azonos volt a csendőrséghez behívott nemténylegesek illetményeivel, de eltérések mégis lehettek, melyekről nem tudhatunk. Az említett 30 pengő élelmezési pótlék valószínű a gyakorlati pótdíjnak felel meg. Vegye figyelembe, hogy azoktól, akik az élelmezést természetben kapták, az élelmezés árát levonták. Lehet, ezért kaptak kevesebbet. Ha már kérték előljáró parancsnokságuktól illetményeik tisztázását, megnyugodhatnak.

B. F., Csútszentgyörgy. 1. A Cs–20. Határozványok 26. pontjában megkapja a választ. 2. Ha az órs, illetve közzététel után a szakaszparancsnok után fűtési átalányt nem kap, nem köteles helyiségét fűteni. Ezt még a fűtési időszak előtt tisztázní s az átalányt idejében kérni kellett volna. Ha a szakaszparancsnok az őrsparancsnokkal egy helyiségben végzett irodai munkáját, meg van oldva a kérdés.

1910. A csendőr-képeslapok elfogytak. A kéredezett rendeletről nem tudunk.

Frida. Külön kell kérnie az engedélyt a nyomravezető egyén utazási költségének elszámolására. Ezen természetesen nem fordulhat meg az eredmény. Azt a kis összeget boldogan előlegezi bármelyik csendőr, ha siker kecsegtet. Csúpan vezetéknev után Budapesten nehezen talál rá a gyanúsított. Csak a csendőrség útján foghatja hozzá.

D. J., Nagymányok. Nem vehető ki, hogy honvéd, vagy csendőr. Ha honvéd, forduljon az illetékes gazdasági hivatalához, ha csendőr, a jelzett pótlékokra nincs igénye.

Csap—Miskolc., J. M. Nem közölhetjük. Levelet nem írunk, a bélyeget lapunk javára fordítjuk.

Kolozsvár (H. thts.). Vezénylésnek nem volt az tekinthető, hanem szolgáltatásra való beosztásnak. A poggyászszállítás költségét azért nem számíthatta fel.

Csikszereda (M. I.) A hadtápszámláljakhoz és táborig csendőrszolgálatra vezényelték pótdíját a 23.734/Res. VI. b) 1939. számú B. M. rendelet állapította meg. Ez a pótdíj ör-

A. m. kir. csendőrség állandó szerződéses szövetszállítója és ruhakészítője.

TRUNKHAHN
Szövet
Közvetlen
a gyárlól

ELADÁS:
IV. PROHÁSZKA 0-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG EGYETLEN ÖSKERESZTÉNY POSZTÓGYÁRA
BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 117. SZAM.

DEICHSEL
BUDAPEST

Váci-út 98. T. *29-89-96.

Közföldi Iestvérvállalatok Hindenburg D/5. Witkowitz (Németország)

mestertől alhadnagyig napi 1 pengő, próbacsendőr és csendőr részére napi 40 fillér. Ezt a gyakorlati pótdíjat állapította meg a kihelyezett alakulatok legénysége részére a 3400/Res. VI. b) 1940. számú B. M. rendelet is. Minthogy a honvédt alakulatokhoz vezényelt legénység rendes élelmezési pénzállományát illetményeinek keretében megkapta, tartozott a hadtápszámlájánál természetben kapott élelmezését a mindenkori élelmezési adagváltásig kiszabtatásban befizetni. Kivételt képezett ez alól a trianoni határ átlépését követő szeptember 3-tól 20-ig terjedő időszak, amikor a természetbeni élelmezésért váltásigot nem kellett fizetni. (L. 3836/Res. VI. b) 1940. számú B. M. rendelet). A csendőrségtől a visszatért területekre csendőrségi szolgálatra vezényelt legénység a 3200/Res. VI. b) 1939. számú B. M. rendelet szerint szeptember 3-tól 20-ig azért kapott magasabb összegű gyakorlati pótdíjat, mert a csendőrségi szolgálatot teljesítő legénységnél a hadiélmezés összegét a gyakorlati pótdíjhoz hozzászámították. Szükség esetén forduljon az akkori alakulatához, ha az közben megszűnt, a H. M. úrhoz.

Erdély visszatért (K. I.). Előbbi üzenetünk szól Önnek is.

Erdély (Sz. K.). A választ megtalálja Ön is az előbbi üzenetben.

Tábori szolgálat. 1. Nincs rá alap. 2. Olvassa el „Csík-szereda (M. I.)” jeligés üzenetünket.

1914/19. Leveléből ítélve, édesapját csupán a Háborús emlékérem illeti meg, amit a folyó évi 21. számunk 729. oldalán „Háborús emlékérem” jelige alatt hivatkozott „Alapszabály”-ból megállapíthat. Az érmet kérni kell. Tízfilléres levelezőlapra kérjen édesapja kérvénylapot az Országos Vitézi Szék háborús emlékérem irodájától (Budapest, Üllői-út 8. I. emelet 14.) s kitöltve küldje ugyanoda vissza. Az éremért 3 pengőt kell fizetni.

Harta 925. Illetékes volt.

Remény. A nyugállományú csendőr egyénnek, vagy özvegynek abban az esetben kell bejelentenie ellátásán felül

bármily összegű állandó vagy esetenkénti keresetét, ha az illető intézmény, üzem, gazdaság, vállalat vagy intézet állami, illetve az állammal ellátás szempontjából viszonyosságban áll. Magángazdaság, ipar, ilyenek nem tekinthetők, de már pl. a dohányárúsítási, italmérési, mozgóképszínházi, kövezetvám, hídvámszedés, gyógyszerári jogosítvány, osztálysorsjáték elárúsítási engedély stb., vagy ilyen helyeken való alkalmazás igen. A bejelentést az ellátást számfejtő m. kir. központi illetményhivatalhoz (nyugellátási osztály) — Budapest, Vár — kell megtenni.

Időleges nyug. áll. Időleges nyugállományban nősült csendőregyén is kérheti a B. M. úrtól (VI. b. osztály) a családi pótdíj folyósítását. Csatolni kell a házassági anyakönyvi kivonatot. Visszamenőleg nem kapja meg.

Bizalom. 1. Várakozási illetményekkel szabadságot csendőregyének is be kell jelentenie választott lakóhelyének elhagyását és pedig a m. kir. központi illetményhivatalnak (Budapest, Vár), valamint a régi és az új kerületi parancsnokságnak, mert az tartja nyilván. Személyesen jelentkezni nem kell. Újabb lakóhelyén új Cserba orvost kell választania s ezt a B. M. úrnak (VI. b. osztály) bejelentenie. Erre szolgáló levelezőlapot kérhet a B. M. VI. b. osztálytól (Cserba) is, de jó közönséges levelezőlap is, ha minden szükséges adatot jelent. 2. Az a kérdés, hogy milyen célból, hová rendelik be. Enélkül nem mondható meg. 3. Nem, olvassa el lapunk ezévi 21. számának 729. oldalán közölt „Háborús emlékérem” jeligés üzenetünket. 4. Újbóli felülvizsgálat nélkül nem lehet. 5. Úgy rendezték, mint a nyugállományúaknak.

K. P. Deszk. A legmagasabb árakat külön állapították meg a termelő és külön a kereskedő (vizonteladó) számára. Ez a szabályozás cikkenként változó. Szükség esetén a főszolgabíróhoz (esetleg jegyzőhöz) lehet fordulni, ahol a vonatkozó rendelkezések megtalálhatók.

Figyelem. Miért ne vehetné fel a laktanyában szolgálaton kívül a bőrmellényt, ha hideg van és fázik? Viszont nem való

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

„TAKARÉKOSSÁG”

R.-T DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE
124 esetben nyújt vásárlási lehetőséget
1 helyen jelentős ártóltságot, a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 8.

Divatárukat, szövetet, vásznat, női és gyermekkabátokat, szőnyeget és függőnyt

DEÁK TESTVÉREK cégnél

Székesfehérvár, Károly király-tér 2. vásároljunk.

Szahott árak. Kedvező fizetési feltételek. Alapítási év 1849.

Kerékpárt, írógépet, rádiót, csillárt

A L K A T R É S Z T

NAGY LAJOS-NAL

SZÉKESFEHÉRVÁR, KOSSUTH-U. 8.

Megbízható keresztény cég

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

KERÉKPÁR (alkatrészek) **RÁDIÓ**, (összes márkák) **CSILLÁR**

Kedvező részletrel
Megbízható kiszolgálás:
Szakszerű elismert javítóüzem.

Vicza Sándor

VESZPRÉM, Kossuth Lajos-utca 3. • Telefon: 47.

Csendőr-gyűrűk

Sasvári Józsefnél

Budapest, IV., Régiposta-utca 10.

IRÓGÉP vétel eladás cseré

MOCSÁRY -nál

kedvező részletre

Nagyvárad, Rákóczi-út 15. Telefon: 20-35. Díjtalan árajánlat

Szakszerű javító üzem.

TÖRVÉNYEK ES RENDELETEK gyűjteménye

Nélkülszethetlen törvénygyűjtemény a csendőrség rössére! Ára 8.80 pengő.
Megrendelhető kisárolag a

MARTINEUM
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
SZOMBATHELYEN

Óra, Ékszer-

ÁRU NAGY RAKTÁR **BALINT ISTVÁN**

PECS. (SZINHÁZZAL SZEMBEN)

SZAKSZERŰ JAVÍTÓÜZEM. CSENDŐRÖKNEK ÁRENGRÖMNYI

FEINER GYULA

Márka órák
arany, ezüst ajándékórák megbízható kivitelben. Kedvező fiz. feltételek. Szakszerű javítások. • Keresztény magyar fiatai

ÓRASÉKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 9

az sem, hogy akár kell, akár nem, állandóan abban járjon. Ebben a kérdésben igazán ne várjanak szabályozást, de a parancsnok se avatkozzék bele szükségtelenül.

Kastély. Jelentheti a legközelebbi tisztí szemlén.

1928. Az előbbi üzenjük Önnek is.

Családalapítás. Olyan szabályozás ez, melynek az érdekeltek által nem ismert sokféle szempontot figyelembe kellett venni. Ismerik ennek a hátrányait is az illetékesek, de ez-ídszerint jobb megoldás nincs.

Egy köpeny. Eddig bizonyára tudja, hogy igen előnyösen újat kap helyette.

Lázi. Feltétel a fém szakmabeli előképzettség (vasesztérgályos, géplakatos, műszerész, stb.). Rendszerint több a jelentkező, mint amennyire szükség van, ez lehetett az elutasítás oka.

Nehéz várni. Jó tolla van, Csodáljuk, hogy nem jelentkeznek gyakrabban csendőr tárgyú leírásokkal, nyomozásokkal. Amit ír, mi is tudjuk, viszont olyan kényszerítő körülmények is vannak, melyeket az érdekeltek — érthető okból — nehezen értenek meg. Reméljük, hogy lehet majd javítani is.

Marosvásárhely. Bakk Zoltán tart. c. százados címe: Budapest, VI., Eötvös-utca 23/b.

Bibarefalva. Abban az esetben is kérheti a B. M. úrtól (VI. b. osztály) nyugdíjjogosultságának megállapítását, ha az iratai elkallódtak. Jelentése alapján a szükséges adatokat hivatalból szerzik be.

Kolozsvár (A. I.). Egészen természetes, hogy a szolgálatra behívott, magasabb rendfokozatú nemténylegesen csendőr előjárója az alacsonyabb rendfokozatú tényleges csendőrnek. Mindketten esküt tett katonák s mindkettőjükre vonatkozik a Szolg. Szab. I. R., a többi utasítás és szabály. Azt viszont meg kell értenie, ha a még gyakorlatlan és az új követelményeket még nem ismerő nemténylegesen nem bízik az őrsparancsnok olyan feladatot, mint az alacsonyabb rendfokozatú ténylegesre: Hogy kinél kell jelentkezni a laktanyából magánügyben kimenő csendőrnek, megmondja a Szut. 182. pontja.

Bilineselés. A bilines alkalmazási módját a Szut. 324. pontja világosan megszabja, másképpen mi sem mondhatjuk. Amire kíváncsi, idősebb bajtárs megmutatja.

Fel a fejfel. 1. Hiába kérné. 2. Előjegyeztük ugyan, de erre ne építsen, mert sokan vannak. Állami állásra amúgyis külön folyamodnia kell. Olvassa el ezévi 22. számunk 765. ol-

dalán „3 személy” jeligés üzenetünk utolsó 7 sorát is. 3. A kéredezett cím: Budapest, XI., Mányoki-út 14.

Szalacsi őrs. Remetey (azelőtt Rutich) József alezredes címe: Kaposvár, csendőrsztyály. Tihanyi Ferenc ny. őrnagy címe: Budapest, VI., Dessewffy-u. 35., I. em. 15. Zelkó Henrik ny. alezredes 1937-ben meghalt, a másik címet nem találtuk.

Kraszna. A kivételes tiszthelyettesi előléptetés csak az előléptetési szabály 3. pont c) alpontja alapján történhetik. Sorsa igen sok bajtársával azonos, elkeserednie, kedvét vesztenie nem szabad. Karácsonyi számunkban ismertettük az új felülvizsgálati eljárást. Olvassa el és gondolkodjék, hogy bejegyzése oly súlyos-e, mellyel irodai szolgálatra minősítését kérheti-e?

Nyírség. Az új erdőtvény alapján rendelkeztek úgy, hogy a vasúti pálya mellett levő földjének erdősítésénél a vasúti pályatengelytől számítva 20 méter széles védőszalagot kell létesítenie s ezt a védőszalagot tisztán kell tartania és csak kapás növények termesztésére használhatja fel. Ez tűzbiztonsági intézkedés, mely nemcsak az Ön, de a szomszédok s az erdőnek tűzvészétől megóvása által végeredményben a nemzet vagyonának védelmét is szolgálja. Ez alól felmentést nem adnak. Más is így van ezzel. A vasutat nem lehet arra kényszeríteni, hogy a földet megvegye, de próbálja meg másnak eladni, vagy bérbeadni. Az üzletvezetőség értesítését visszaküldtük Önnek.

Erdély visszatért. Az irodaátalányból beszerzett papír, nyomtatvány és írószereknek az utód részére való átadására nézve olvassa el folyó évi 16. számunk 561. oldalán 19041. jeligés üzenetünket, illetve az Illetékszabályzat 55. §. 3. pontjának utolsóelőtti bekezdését.

Kökös. Kérjük az őrsöt, értesítse alkalmilag Űrmösi Domokos volt alörmeister, kökösi lakos bajtársunkat, hogy nyugdíj folyósítása iránti kérvényét adja be a B. M. úrhoz (VI. b. osztály) s csatolja hozzá a nekünk küldött másolat eredetijét, vagy hiteles másolatát. A nyugdíjak rendezése folyamatban van, részleteket még nem lehet tudni, de legyen türellemmel, meg lesz.

Remény. Előbbi üzenetünk szól Önnek is. Édesanyja adja be a kérvényét és csatolja hozzá a rendelkezésre álló okmányokat. Visszamenőleges kiutalásra nem számíthat.

K. M. Komandó. A háborús emlékérmét tényleges egyéneknek a H. M. úrtól kell kérni szolgálati úton. Polgári egyénekre nézve olvassa el mai számunk „1914/19.” jeligés üzenetét.

NAGY KÁROLY és VASVÁRY MIKLÓS új és használt **ÍRÓGÉPEK**
Nádor-utca 30.
Távbeszélő: 126-243.

HEROLD JÁNOS és MICHNIK REZSŐ

műbutorasatolás és kárpítos díszítők, Styl és modern butorokat készítünk.
Asztalosüzem: I. kerület Győri-út 1. szám.
Kárpítosüzem: I. Hegyalja-út 9. Mintaterem: I. Márvány-u. 36.
Tel.: 367-035

Írógépet minden gyártmányút vásároljunk **TÓTH BÉLA** cégnél,
GYŐR, Árpád-út 51/a.

Levélbell megkeresésre díjtalan bemutatás.

BRANDSTETTER FERENC

lakásberendező asztalos
BPEST, II., MARGIT-RKP. 20. Tel.: 358-128. Óskeresztény cég.
Styl butorok, butórok átalakítását, tömegekkek és egyéb berendezések szakszerű kő-zítését vállalom.

Csipak József konfekciós üzeme

Budapest, XIV., Telepes-utca 102. szám. Telefon: 296-340.

TRIUMPH
ÍRÓGÉPEK
magyarországi vezérképvisellete:
ÉDES és DECSY
BUDAPEST, VII. Akácfa-u. 13
TELEFON: 222-624.
Közhivatalok szállítója. • Óskeresztény cég.

Írógép CSENDŐRBOLTBAN Kerékpár

A 77.416/eln. 20.-1940. sz. Honvédelmi miniszteri körrendelettel rendszeresített vállapok, nyakvédő, (köpenyhez) és inggallér már kaphatók. Szállítás utánvétellel.

Nyomatványt, hajtókapoztót vagy más szöveget egyelőre nem tartunk!

CSENDŐRBOLT

BUDAPEST,

XII., Bőszörményi-út 19/a.

Közlekedési. A Kresz-be ütköző kihágások helyes minősítése: közlekedés rendészeti kihágások.

44,888. Olvassa el mai számunk „Kökös” és „Remény” jeligés üzenetét. A hozzánk írt leveleket teljes névvel alá kell írni.

19,167. Ilyen lányra kár szót vesztegetni. Örüljön neki, hogy volt — nincs. Az a másik is csak azért tudott *látzólagos* sikert elérni nála, mert — nem csendőr-asszonynak való.

B. J. őrm. Budapest. A kért számokat megküldtük. A lapot nem áll módunkban a kért címre küldetni.

Cellőmölki őrs. Nem tudjuk megállapítani, hogy annak idején milyen okból maradt el. Mai számunkban közöljük.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

T. I., Alsószinevér. Nem sikerült, de nem is baj. A vereség nem a csendőr kenyere.

I. S. ny. jőrm. Székelyudvarhely. Átfésülve sorra kerül, de türelmet kérünk, mert sok tanulságos nyomozás vár közlésre.

N. I., Ungvár. Ez is sorra kerül.

P. J., Nagyajta. Kaptunk jobbkat is, helyszüke miatt nem hozhatjuk.

Határvadász. Igyekszünk sorát ejteni.

P. J., Székesfehérvár. Mindkettőt felhasználjuk.

Zágon. Hozzuk.

Ujlak. Nagyon tanulságos és érdekes mindkét munkája. Hozzuk.

P. L. Ungvár. Jó, közöljük.

Sz. I., Szilágysomlyó. Közöljük.

T. Gy., Akali. Dícséretes csendőri munka volt. Sorra kerül, csak türelem.

53—Debrecen. Felhasználjuk.

M. M. 1898. Egyik vezéreikünkben már érintettük ezt a kérdést, ezért nem használhatjuk egyébként megfelelő írását.

**MEZ HIMZŐFONALAK
SELYEMFÉNYŰEK ÉS
KIVÁLÓAN SZINTARTÓAK!**

**Mez-Cameza
Mez-Meridían
Mez-Gyöngyfonal
Mez-Horgoló**

Gyártja

MEZ R-T.

**BUDAPEST
NAGYATÁD**

Csodabogarak

Mikor kifüggesztették a legénységi szobában a „Csendőr-tízparancsolat”-ot, a tiszthelyettes úr megparancsolta, hogy azt mindenki tanulja meg. Egyik fiatalabb próbacsendőr bajtársam is nagy buzgalommal állt neki a tanulásának. Odaérve a 8. ponthoz, azt hangosan így ismételte: — „Megetted a törvényt — előtted is az legyen!”

Szemlére készülődött az őrs. Mindenki sürgött-forgott, tisztogatott, csinosított. A nagy készülődés egy kicsit lázbahozta még az ejtőernyős bajtársakat is, ők is készülődtek. Az egyik öreg bajtárs, mikor már a szerelvényét rendbetette és mert egy rend ruháját hamar helyrehozta, gondolt egyet és kivasalta a kenyérszákját!

Egyik jv. a feljelentés fogalmazványába azt írta, hogy „a gépjármű az ismételt figyelmeztetés dacára nem állt meg, hanem elmenekült”.

Egy törzsőrmester irodai szolgálatra való beosztása iránti kérvényét így fogalmazta: „Lábaim reumás volta miatt a külszolgálatot nem bírom s amennyiben az őrsön fürdő nincs, kérem irodai szolgálatra való beosztásomat, ahol majd fürdő jobban rendelkezésre áll.”

Az egyik őrs őrizetéből egy megbilincselte cigány megszökött. Az őrs a szökést a szárnyparancsnokságnak a következőképpen jelentette be: „Sárközi János elfogott cigány a kézibilincsel együtt megszökött. Kérem a kézibilincs pótlását és körözését.”

„Az esetet illetékességből megküldöm.”

A régebbi időben egy igazoltatásról a szolgabírói hivatalnak tett jelentésben ez a mondat volt: Nagy János a részére szabályszerűen kiállított „Marhalevéllal” igazolta magát, ezért szabadon bocsátott.

Küldjön be hozzánk „Csodabogarak”-at!

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÜTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Györy Aladár igazgató.